

Kan kvinnor kriga?

En komparativ bildanalys av Natos och Försvarsmaktens
porträttering av kvinnliga soldater på Instagram

LUNDS
UNIVERSITET

Kandidatuppsats

Författare: Sofia Bachman (hen/hon)

Antal ord: 10 927

Abstract

This thesis examines gendered constructions of military women, through the portrayal of female soldiers in images published on social media by Nato and the Swedish armed forces (SAF). Specifically, the data is made up of images that have been published after Sweden's appeal to become a Nato member. This case is approached through critical feminist theory, particularly through the lens of Megan MacKenzie and Keshab Giri, who argue that the experiences of women within the military neither can nor should be viewed simply as a dichotomy where female soldiers are either emancipated or oppressed through their military participation. The study features a comparative analysis between Nato and the SAF. Both a quantitative content analysis and a qualitative, semiotic image analysis have been conducted. The thesis concludes that there are significant similarities between the ways that Nato and the SAF portray female soldiers. A majority of the women are seen without a weapon, and with a facial expression that is either smiling or neutral – and apart from one exception, never aggressive. Additionally, the analysis shows that the image of the typical female soldier is most often that of a white woman – hence it is suggested that the way that female soldiers are portrayed in images is linked to heteronormative and racialised notions of which women that fit where within the military.

Key words: gender, Nato, the Swedish armed forces, military images, female soldiers

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställning	2
2 Tidigare forskning	3
2.1 Genomgång av tidigare forskning	4
2.1.1 Bildanalys	4
2.1.2 Kvinnor i det militära	5
2.1.3 Jämställdhet och genus inom Nato och Försvarsmakten	7
2.2 Uppsatsens relevans	8
3 Teori	9
3.1 Kritisk feministisk teori	9
3.1.1 Definitioner av genus, kön och kvinna	9
3.1.2 Uppsatsens feministiska teori	10
3.2 Semiotik	11
3.3 Ontologi och epistemologi	12
3.3 Personlig utgångspunkt	12
4 Metod och material	13
4.1 Kvantitativ och kvalitativ analys	13
4.1.1 Kvantitativ innehållsanalys	14
4.1.2 Kvalitativ bildanalys	15
4.2 Urval av material och avgränsningar	16
4.3 Operationalisering och definitioner	18
5 Analys och resultat	20
5.1 Kvantitativ analys	20
5.2 Kvalitativ analys	24
5.2.1 Vem inkluderas?	24
5.2.2 Uppgift och miljö	25
5.2.3 Femininitet och maskulinitet	26
5.2.4 Bildernas budskap	27
6 Diskussion	28
7 Sammanfattning och slutsats	31
8 Litteraturlista	33
9 Bilagor	38
Bilaga 1: Natos officiella Instagramkonto	38
Bilaga 2: Försvarsmaktens officiella Instagramkonto	38

Bilaga 3: Regelverk för extern användning av Försvarets bilderna	39
Bilaga 4: Regelverk för extern användning av Natos bilder	39
Bilaga 5: Kvantitativ kodning av bilder	39
Bilaga 6: Bilder för kvalitativ analys	44
Bild 19 (Försvarets bilderna).....	44
Bild 22 (Försvarets bilderna).....	44
Bild 35 (Försvarets bilderna).....	45
Bild 53 (Försvarets bilderna).....	45
Bild 60 (Försvarets bilderna).....	46
Bild 67 (Försvarets bilderna).....	46
Bild 72 (Försvarets bilderna).....	47
Bild 83 (Försvarets bilderna).....	47
Bild 105 (Nato)	48
Bild 106 (Nato)	48
Bild 111 (Nato).....	49
Bild 115 (Nato)	49
Bild 122 (Nato)	50
Bild 127 (Nato)	50
Bild 181 (Nato)	51
Bild 202 (Nato)	51

1 Inledning

Jag minns så väl morgonen den 24 februari 2022. Stora nyhetsrubriker lät meddela att Ryssland hade inlett sin militära invasion av Ukraina. Krig hade åter brutit ut i Europa. Jag fick en klump i magen och satte mig vid köksbordet. Medan jag såg ut över en grådisig februarimorgon så tänkte jag tyst för mig själv; vad kommer hända nu?

Vid tillfället då denna uppsats skrivs så pågår det fortfarande ett krig mellan Ryssland och Ukraina, och Sverige har blivit en officiell medlem av militäralliansen Nato. Detta beslut beskrivs av Sveriges statsminister som en ”epokgörande händelse” och att ”medlemskapet betyder att vi har kommit hem” (Kristersson 2024, sek. 25–47). Natos generalsekreterare betonade likt Kristersson det historiska i Sveriges medlemskap, och fortsatte sedan att bland annat tala om solidaritet, säkerhet, och fred (Stoltenberg 2024, sek. 12–50). En feministisk studie varnar dock för att sådant militariserat försvar av demokrati och jämställdhet, som kan ses i dagens säkerhetspolitiska debatt i Sverige, riskerar att i själva verket förstärka osäkerhet. Heteronormativa genusnormer och maskulin beskyddarlogik gör det politiska i krig till naturligt, opolitiskt och eftersträvansvärt. Kvinnor fråntas sina egna erfarenheter för militarismens syften (Maud et.al. 2023, s. 53–55).

Natos kampanj under internationella kvinnodagen 2023 visar bilder av kvinnor i militär uniform och profession genom historien sedan 1950-talet. De porträtteras som en väsentlig del för att organisationen ska lyckas med sina uppdrag (Nato 2023). Bilderna ger en intressant inblick i historien om kvinnor i militära sammanhang – och genast infinner sig en önskan hos mig om att veta mer om hur kvinnliga militärer porträtteras i bilder idag – under rådande omvärldsläge.

I Försvarmaktens kampanj under internationella kvinnodagen 2024 bemöts sexistiska kommentarer från sociala medier som ”Kvinnor är odugliga som soldater och skapar endast splittring” med meningen ”Vi delar inte din åsikt, men är beredda att gå i strid för din rätt att uttrycka den” (Försvarmakten 2024a). Därav kan det underliggande budskapet förstås som att kvinnor *är* dugliga i strid. I texter publicerade av Försvarmakten så brukar det framgå att organisationens förhållningssätt är att ”ett jämställt försvar är ett starkare försvar” (Försvarmakten 2024a). Frågan är då vilken typ av jämställdhet man egentligen syftar på. Denna fråga blir även relevant i anslutning till artikeln: ”Så kan Sverige bidra med ett jämställdhetsperspektiv i Nato” (Jämställdhetsmyndigheten 2024). I den beskrivs hur en oberoende granskning av Totalförsvarets Forskningsinstitut (FOI) visat att det finns flertalet

svagheter i Natos jämställdhetsarbete, och att Sverige i och med inträdet i den militära alliansen har möjlighet att påverka detta arbete i positiv bemärkelse.

När Doktor, och Kapten, Frida Linehagen blev intervjuad av Dagens Nyheter så talade hon om en institutionell tröghet inom Försvarsmakten.

Det finns ett motstånd mot de här frågorna. Att kvinnor ska ha anpassade kroppsskydd och kläder är inte viktigt i samma utsträckning som andra saker. Men hur svårt kan det vara att hitta en graviduniform [...] eller ett par trosor som inte stryper benen från blod? Det kan inte vara omöjligt. Vi utvecklar ju världens coolaste stridsfartyg och stridsflygplan. (Stenberg 2024).

Linehagen fortsätter sedan med att prata om bilden av krigaren som normativt manlig, vilket kan göra att det går långsamt när man vill skapa en mer jämställd kultur. Hon beskriver även hur hon själv, tillsammans med andra kvinnor i Försvarsmakten som hon träffat i anslutning till sin forskning, ständigt får anpassa sig till manliga normer. ”Kvinnorna försöker i väldigt stor utsträckning att tvätta bort den kvinnliga stämpeln. Man vill verkligen inte bli sedd som kvinna, utan man vill passa in” (Stenberg 2024).

Om kvinnor i militären som regel behöver anpassa sig efter manliga normer – hur artar sig då bilderna som skapas av Försvarsmakten och Nato? Vilken bild förmedlas av kvinnor inom den militära professionen? Vem är den typiska kvinnliga soldaten och vad har hon för uppgift? Kort sagt: vilka kvinnor är dugliga i strid? Det är dessa aspekter som jag ämnar söka mer kunskap om genom denna uppsats. Nästkommande avsnitt beskriver syfte och frågeställning. Därefter följer tre avsnitt som tar upp tidigare forskning, teori och metod – varefter uppsatsens resultat och analys presenteras. Slutligen inkluderas diskussion samt sammanfattning och slutsats.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med studien är att genom en bildanalys undersöka likheter och skillnader i Natos och Försvarsmaktens sätt att porträttera 'den kvinnliga soldaten' via bilder publicerade på organisationernas officiella Instagramkonton (se bilaga 1 och 2). Detta för att synliggöra underliggande politiska och könade genusnormer kopplade till kvinnlighet inom det militära. Analysen har genomförts utifrån kritisk feministisk teori och består både av en kvantitativ och en kvalitativ del. Tanken med att göra en komparativ analys mellan Försvarsmakten och Nato är att placera visuella konstruktioner av kvinnor inom militären i dagens kontext av Sveriges

inträde i Nato – en process som påverkar på många politiska och samhällsliga plan. Sveriges försvarsmakt placeras nu i en större internationell kontext, och frågan är om normer kring kön och soldaters kompetens stämmer överens med Natos eller inte.

Vidare, så är en betydande stor del av den information som når våra hjärnor visuell (Göransson & Fagerholm 2018, s. 47). Med det i åtanke så anser jag att det är viktigt att undersöka, och uppmärksamma, just bilder som människor exponeras för i vardagssammanhang. Med hjälp av kritisk feministisk teori så kan en undersökning som denna synliggöra de underliggande strukturer som kan urskiljas bortom en första anblick. Därmed så blir uppsatsens syfte i den stora kontexten att bygga vidare på tidigare forskning med en liten ny pusselbit av kunskap. Kunskap som i sin tur kan ifrågasättas, kritiseras och byggas vidare på – samt som ur ett långsiktigt perspektiv, kanske kan bidra till ökad jämställdhet och acceptans av en mångfald av olika könsidentiteter inom militära sammanhang.

Uppsatsens frågeställning är således:

- Vilka slutsatser kring genus kan dras utifrån Natos och Försvarsmaktens porträttering av den kvinnliga soldaten?

För att tydliggöra vad som behöver undersökas för att få svar på ovanstående forskningsfråga så inkluderas även följande två underfrågor:

- Hur porträtteras den kvinnliga soldaten, och i vilka sammanhang inkluderas hon i?
- Vilka likheter och skillnader kan identifieras i Natos och Försvarsmaktens bilder av den kvinnliga soldaten?

2 Tidigare forskning

I detta avsnitt presenteras den tidigare forskning som jag använt mig av för att orientera mig i forskningsfältet kring feminism och militärer. Först beskrivs forskning om bildanalys, därefter kvinnor i det militära och slutligen forskning om jämställdhet och genus i Nato och Försvarsmakten. Efter det inkluderas även ett kortare avsnitt där jag argumenterar för uppsatsens relevans. Som en kort sammanfattning bör också nämnas att tidigare forskning fokuserat både på jämförelser mellan kvinnor och män, endast på män samt endast på kvinnor. Jag belyser till störst del den forskning som berör kvinnor.

2.1 Genomgång av tidigare forskning

2.1.1 Bildanalys

Gällande metod i denna uppsats så har jag inspirerats av tre andra uppsatser, nämligen

- Att skapa kön – En bildanalys av svensk militärs visuella kommunikation på webben, av Emma Israelsson 2019
- ”Ett land värt att försvara” – försvar och frihet i den postpolitiska ordningen – En granskning av Försvarsmaktens legitimering i dess reklamkampanj 2021, av Karin Hansson och Johanna Rasmusson 2021
- Kvinnliga, manliga och stereo-typer: En kvantitativ och kvalitativ bildanalys med ett genusperspektiv av läroböcker för Engelska 5, av Hannah Driveklepp och Cecilia Nicander 2012.

Israelsson (2019) undersöker i sin uppsats hur kön skapas via bilder från Rekryteringsmyndigheten och Försvarsmakten. Hennes analys innehåller både kvantitativa och kvalitativa element där denotationer och konnotationer analyseras. I sin slutsats beskriver hon hur

det svåra med att analysera förekomsten av olika typer av könsstereotyper i Försvarsmaktens bilder är att det inte finns tillräckligt många bilder av kvinnor så att det går att säga särskilt mycket om hur de porträtteras i relation till männen. [...] Doing gender perspektivet menar dock att kön kan skapas även i situationer då enbart ett kön är representerat [...] (Israelsson 2019, s. 28).

Hansson och Rasmusson (2021) har i sin uppsats genomfört en kvalitativ bild- och textanalys. Likt Israelsson har de analyserat denotationer och konnotationer, men i detta fall utifrån Chantal Mouffes diskursteori om den postpolitiska ordningen. De drar slutsatsen att liberala värden kopplade till frihet brukades i reklamkampanjer av Försvarsmakten för att legitimera organisationens verksamhet. Analysen visar även att denna legitimering sker genom en avpolitisering, där det politiska istället blir det moraliskt goda – det som är moraliskt rätt att försvara (Hansson och Rasmusson 2021, s. 15–22). Trots att de inte undersöker bilder ur ett genusperspektiv, så kan deras slutsatser ändå vara användbara för att förstå mitt valda forskningsfält ur ett bredare kontext.

Driveklepp och Nicander (2014) har däremot genomfört en genusanalys. Likt Israelsson har de gjort både en kvalitativ och en kvantitativ analys av bilder. Deras urval består av läroböcker för gymnasiekursen Engelska 5. Här blir inte deras ämne särskilt relevant för min uppsats, utan det

blir istället deras diskussion om genusanalys av bilder. Kort sammanfattat så ger detta en bild av hur genusforskning, fokuserad på just det visuella, kan te sig samt genomföras. Dessutom är deras diskussion om stereotyper, objektifiering och betraktarens samspel med det som iakttas en välkommen orientering i forskningsfältet (Driveklepp och Nicander 2014, s. 13–16).

Gällande Nato och bilder så har Hedling, Edenborg och Strand (2022) skrivit en artikel som undersöker influerarmarknadsföring. De kommer fram till att Nato, genom att låta influencern Lasse Matberg rapportera om den största militärövningen sedan kalla kriget, kan få förberedelser för krig att verka till synes helt normala, eftersträvansvärda och opolitiska. De belyser militariserad maskulinitet och hur det fortsätter att forma dagens moderna, i somliga fall progressiva, soldat. De tar upp uttrycket ”the pleasure culture of war” och syftar på hur allmänheten kan interagera med, gilla och dela strategiska representationer av krig och krigare på bland annat sociala medier (Hedling et.al. 2022, s. 3–10).

Något som också pekar på att bilder i sociala medier används strategiskt av Nato för att framstå som mån om jämställdhet och kvinnor är porträtteringen av Angelina Jolies besök hos organisationen. Författarna skriver att ett uppmärksammande av kvinnors rättigheter och WPS inte nödvändigtvis betyder att sådana värderingar följer med och implementeras i praktiken (Wright & Bergman Rosamond 2021).

2.1.2 Kvinnor i det militära

Det har skrivits en betydande mängd om kvinnor i militära sammanhang under en längre tid. En stor del berör genus, militärer samt olika typer av fredsinitiativ (Carreiras 2010; Simić 2010). Men forskningen belyser även militarisering kopplat till genus, kvinnliga soldater, politik och konflikt (Enloe 2018; Duncanson & Woodward 2016; MacKenzie & Giri 2021). Ofta har motståndet mot kvinnliga soldater grundats i idéer om kvinnokroppens avsaknad av militär kapacitet. En artikel av Stern och Strand (2022) undersöker feminina kroppar i den svenska militären kopplat till mens, graviditet och kiss – här är idén om den ”läckande” kvinnliga kroppen högst intressant. De belyser att diskursen om dessa tillstånd kretsar runt att de kan övervinnas med hjälp av disciplin och kärvhet. Den läckande kvinnokroppen får plats i militära kontexter som exempelvis ute i fält, där den vita soldatkvinnan positioneras som en krigare och beskyddare. Kroppsvätskor och graviditeter blir således oproblematiske, så länge de håller sig inom ramen för effektiv verkan (Stern & Strand 2022, s. 17–18). Relaterat till ämnet om den kvinnliga kroppen så kan MacKenzie (2015, s. 102–132), lyftas fram. Även hon

skriver bland annat om graviditet och mens, och att dessa aspekter har problematiserats rikligt gällande kvinnor som aktivt deltar i strid. Hennes slutsatser mynnar ut i att det dock inte finns en allmängiltig, enhetlig, bestämmelse av fysiska och psykiska krav för militärer – och därför undermineras också argumentet som säger att kvinnor inte besitter de förmågor som krävs för militär tjänstgöring.

Attityder mot kvinnor som tjänstgör inom militären har också varit föremål för forskning. Greener (2023) beskriver till exempel i sin artikel att motsättningen mot kvinnliga militärer utifrån en maskulin och militär beskyddarlogik blir paradoxal i och med det våld och faror som dessa kvinnor kan utsättas för. Slutsatsen som dras är att misogynna normer, beteenden och tankar kan ändras och läras om, på samma sätt som soldater kan lära sig mycket annat nytt, som att lära sig att döda andra människor i strid (Greener 2023, s. 318). Prescott (2020) lyfter att internationella militära insatser borde genomföra genusriskanalyser för att förhindra genusbaserat våld i militära sammanhang. Enligt vissa forskare tjänade genusnormer ett syfte när länder i Europa beslutade huruvida kvinnor skulle inkluderas i allmän värnplikt. Stachowitsch och Strand (2024) jämför Österrike och Sverige, och kommer fram till vissa likheter i ländernas hierarkiska normer om manlighet och kvinnlighet. Dessa normer, tillsammans med rasifiering och klasspräglade dikotomier skapade en bild av värnplikt och det militära som något eftersträvansvärt. Dock skedde det på olika sätt, där Sverige visade på en neoliberal väg samtidigt som man i Österrike kunde se en mer konservativ process där endast männen omfattades av den allmänna värnplikten (Stachowitsch & Strand 2024, s. 1–22).

Strand (2023) har även skrivit artikeln *Wokeness and weakness: why women in (fitting) military uniforms are ridiculed*. I inledningen beskriver hon hur en talkshow-värd från USA förlöjligar bilden av en gravid kvinna i uniform, efter att president Biden nämnt den anpassade uniformen i sitt tal under internationella kvinnodagen. Från högt rankade militära befäl möttes detta uttalande med att påpeka att passande uniformer för kvinnor bara bidrar till att göra militära styrkor ännu mer ”fit for fight”. Strand kommer fram till att de argument som lyftes fram till förmån för kvinnors rätt till uniformer och utrustning som faktiskt passar ändå positionerar den kvinnliga soldaten som ”den andre”, alltså någon som fortfarande behöver anpassa sig efter den maskulina och militariserade ramen av effektivitet, våld och krig (Strand 2023, s. 485–489). Detta kan relateras till Simone De Beauvoir (1949/2012, s. 25–27) och hennes bok *Det andra könet*, där mannen blir subjektet och kvinnan blir den andre, alltså undantaget som existerar i förhållande till mannen och inte i förhållande till sig själv. Slutligen, så har Brown studerat reklam för militärrekrytering från USA, och beskriver i sin slutsats att bilder av

kvinnliga soldater är separerade från markörer för krig och våld – något som därmed resulterar i bevarande av könsdikotomier inom det militära. Kvinnorna blir rutinmässigt inkluderade, men hamnar i periferin (Brown 2012, s. 151–156, 171–172).

2.1.3 Jämställdhet och genus inom Nato och Försvarsmakten

Nato ses av somliga som en organisation där det finns ett stort glapp mellan policy och praxis när det gäller genus och jämställdhet – och som dessutom tenderar att ignorera intersektionalitet mellan etnicitet, ras, genus/kön och sexuell läggning. Egenskaper och färdigheter som traditionsenligt associeras med kvinnor och kvinnlighet har en benägenhet att inte erkännas eller prioriteras inom Nato. Organisationskulturen kan istället sägas reflektera den manliga majoriteten, och de individer som inte passar in i detta paradigm av värderingar och normer ses som ”den andre” – och upplever således ofta att de inte ingår i en särskilt inkluderande miljö. (Trochowska-Sviderok et.al. 2024, s. 2-10; von Hlatky 2022, s. 164–166). Andra forskare påpekar dock att Nato kanske inte är fullt så långsam och trög i sitt jämställdhetsarbete som annan forskning kan mena på (Hardt & von Hlatky 2020; Wüstemann 2020).

Wright och Bergman Rosamund (2024) undersöker i sin artikel hur utökning av Natos medlemsländer kan förknippas med politisk konflikt och tystande. De argumenterar för att fallet om Sveriges eventuella (idag faktiska) medlemskap i Nato är särskilt viktigt att belysa – då Sverige tills för bara ett tag sedan var en förkämpe för feministisk politik i globala och internationella sammanhang. I fallet om Sveriges medlemskap i Nato, som har haft en brådskande karaktär, så har FN-agendan *Kvinnor, fred och säkerhet* (WPS) samt Sveriges feministiska utrikespolitik utstått könskodat tystande (gendered silencing). Det är enligt författarna ”particularly ironic that an agenda aimed at addressing gendered silences in global politics is silenced by two actors (NATO and Sweden) that had previously championed it as part of their identity narratives [...]” (Wright & Bergman Rosamund 2024, s. 607). Queercentrerad forskning har även visat att bland annat Nato och Ryssland, i dagens politiska (o)säkerhetsläge, på olika sätt använder sig av genusdiskurser för att legitimera sina utrikes- och säkerhetspolitiska policyer (Hurley 2023, s. 495).

Forskning om Försvarsmakten och genus har bland annat visat att organisationen genom sitt jämställdhetsarbete utmanat förutfattade idéer om vem som är välkommen och inte, vilket skulle kunna visa på en genusdiskurs i förändring hos organisationen (Jans & Stillström 2021). Doktorsavhandlingen från Linehagen (2023, s. 60) visar dock att kvinnor i Försvarsmakten i

regel behöver anpassa sig efter manliga normer för att passa in – trots länge uttalade målsättningar om jämställdhet från organisationen. Linehagen beskriver denna strukturella mekanism, där soldater behöver inrätta sig efter manlig norm, som ett uttryck för motstånd mot förändring. Jämställdhetsinitiativ kopplade till löner för anställda har enligt en annan studie av Linehagen (2022, s. 373) också visat sig vara kontraproduktiva. Istället blev resultatet en vidmakthållning av ojämlikhet.

Avslutningsvis så har det även bedrivits forskning om Försvarsmakten, genus och jämställdhet som indikerar att kvinnor (och hbtq-personer) (re)presenteras som någon form av rättighetsinnehavare, värdiga av respekt och skydd. Denna diskurs bidrar även till att ge Sverige och svenska Försvarsmakten karaktärsdrag som tolerant, jämställd och progressiv. Försvarsmakten och Sveriges militär får då detta skydd av mänskliga rättigheter och jämställdhet som sitt *raison d'être* (läs: utan Försvarsmakten finns ingen som garanterar kvinnors och hbtq-personers säkerhet) (Strand & Kehl 2019, s. 13–16). Bilden av Försvarsmakten som en genusmedveten organisation belyses även i Strand, Persson och Sundevalls artikel (2022, s. 18).

2.2 Uppsatsens relevans

Med tidigare forskning i åtanke så kan man se att denna uppsats är högst relevant. För det första så bidrar den med genusforskning relaterad till Sveriges Försvarsmakt och Nato i den nutida kontexten av ökade spänningar och upprustning sedan bland annat Rysslands invasion av Ukraina 2022. Nu när det huvudsakliga fokuset på kvinnor, fred och säkerhet kanske behöver ge plats åt andra betydligt mer krigsriktade prioriteringar – vad händer då med bilden av soldatkvinnan? Framställs hon som mer krigisk och maskulin, eller faller man tillbaka till äldre normer om kvinnan som stödfunktion i männens krig? Sverige är en nybliven Natomedlem, och ingår nu i en större internationell militär kontext. För det andra så har det etablerats i tidigare forskning att genus spelar en roll i att legitimera både Försvarsmakten och Nato som organisationer måna om jämställdhet och mänskliga rättigheter – därför är det viktigt att faktiskt undersöka vem som inkluderas i visuell kommunikation, och hur. Jag anser därmed att det är viktigt att undersöka genus utifrån bilder som publiceras i sociala medier – eftersom dessa kan anses vara en direkt länk för påverkan av den allmänna opinionen.

Jag ämnar således bygga vidare på tidigare feministisk forskning med en högst kontemporär studie av den visuella information som når ut via sociala medier. Den tidigare forskningen har

tittat både på jämförelser mellan kvinnor och män, endast på män samt endast på kvinnor. Jag har valt att bara analysera bilder av kvinnor – dels eftersom denna uppsats har en specifik begränsning i omfång, dels för att jag anser att det finns ett värde i att fokusera på just kvinnor och (re)presentationer av kvinnlighet. Detta för att inte alltid sätta dem i relation till män – och således riskera att hamna i en dualitet likt den som Simone De Beauvoir beskriver. Det finns dock självklart också ett värde i att jämföra olika kön och bilder av genus, vilket jag även berör i slutet när jag diskuterar framtida forskning.

3 Teori

3.1 Kritisk feministisk teori

Ackerly och True (2010, s. 38–39) beskriver tidigt i sin bok *Doing feminist research*, hur viktigt det är för personer som bedriver feministisk forskning att även ha feministisk etik och reflexivitet med sig genom hela forskningsprocessen – vilket innebär självreflektion i förhållande till den kunskap som används och produceras. En feministisk forskningsetik – vilket har använts i denna uppsats – går ut på att vara uppmärksam på makt, speciellt makten inneboende i epistemologi (se avsnitt 3.3. för närmare beskrivning av uppsatsens ontologiska och epistemologiska antaganden). Rent konkret så betyder detta att jag behöver vara medveten om min egen roll som akademiker – en roll med inneboende makt över kunskapsproduktion likväl som värdering av kunskap i sig.

3.1.1 Definitioner av genus, kön och kvinna

Något som först och främst behöver tydliggöras är vad genus, kön och kvinna faktiskt definieras som i denna uppsats. Inom det feministiska forskningsfältet – och i världen – råder det delade meningar om hur dessa begrepp egentligen bör definieras. Detta har även varierat betydligt under historiens gång (Heeg Maruska 2017, stycke 1). I denna uppsats definieras *genus* som socialt konstruerade roller och normer, ofta kopplade till maskulinitet och femininitet – tillskrivna socialt producerade kategorier av kön, som i sin tur baseras på reproduktiva kroppsdelar tillsammans med andra fysiska och kroppsliga attribut. Denna

definition är inspirerad av Lykke (2017, s. 54–56). *Kön* definieras således som socialt producerade kategorier baserade på biologiska attribut. En *kvinn*a blir därmed en person som enligt sociala normer och biologiska feminina attribut kodas som just kvinna.

För att illustrera, så kan idén av en bild på en soldat användas. Som betraktare kan vi inte se reproduktiva organ – mer än eventuella konturer av bröst. Därför behöver vi förlita oss på andra attribut som ger signaler om att ”detta är en kvinna”. Det kan vara ett ansikte med feminina ansiktsdrag, smink, långa ögonfransar, långt hår i en fläta eller knut etc. Med andra ord så ser vi en människa ”som är av eller har att göra med kvinno-kön” (Svensk ordbok 2021b). Detta betyder egentligen inte att personen på bilden identifierar sig som kvinna – detta kan vi aldrig veta utan att fråga personen, vilket jag inte kan i denna uppsats. Könsidentitet korrelerar inte alltid med förekomst av biologiska könsorgan eller specifika könskromosomer (Lykke 2017, s. 53–61).

Däremot så blir det viktigt att undersöka bilder och budskap om kvinnligt könade soldater och de genusroller som förekommer i militära miljöer. I bilden av soldaten av kvinnokön så kanske hon gör något, ingår i ett visst sammanhang eller ser ut på ett visst sätt. Dessa saker är snarare kopplade till genus än kön, och visar på sociala konstruktioner av de roller, egenskaper och maktpositioner som tillskrivs könade individer. I detta fall – vilka roller, egenskaper och positioner som kvinnliga soldater porträtteras med i bilder från Försvarsmakten och Nato.

3.1.2 Uppsatsens feministiska teori

Enligt MacKenzie och Giri (2021, s. 167) så har tidigare feministisk forskning visat att kvinnors upplevelser av krig och konflikter i högsta grad är komplexa och politiska, samt väl värda att vidare utforskas. Det är till stor del deras kapitel i antologin *Routledge Handbook of Feminist Peace Research*, Väyrynen et.al. (2021) som har legat till grund för uppsatsens teoretiska ramverk – tillsammans med boken *Doing Feminist Research in Political and Social Science* av Ackerly och True (2010), samt forskningsartikeln *Periods, Pregnancy, and Peeing: Leaky Feminine Bodies in Swedish Military Marketing* av Maria Stern och Sanna Strand (Ackerly & True 2010; Stern & Strand 2022). Som redan nämnts under avsnittet Tidigare forskning, så finns det inom det feministiska fältet många olika perspektiv på kvinnor i militära sammanhang. I avsnitt 2.1.2. återges forskningens delade meningar.

Det teoretiska perspektiv som jag har valt är ett kritiskt feministiskt perspektiv i enighet med Väyrynen et.al. (2021). Närmare bestämt kapitel 15 i den boken, som skrivits av MacKenzie och Giri (2021: 167–177). Ett kritiskt feministiskt perspektiv innebär ett ställningstagande att se makt och förtryck ur en holistisk och intersektionell vinkel (Väyrynen et.al. 2021, s. 2). Först och främst utgår MacKenzie och Giri, och därmed också jag, från att kvinnors deltagande i väpnade grupper och militärer inte kan – eller bör – presenteras som antingen frigörande eller förtryckande. För det andra, så poängteras hur rasism och militaristiska ideologier samspelar med idéer om kvinnliga soldater. Det finns många fallgropar inom forskningen, där dikotomin mellan den frigjorda och förtryckta kvinnliga soldaten korrelerar med rasistiska fördomar eller tankar om att globala nord är bättre än globala syd. Dessutom kan liberalfeministiska argument – som likställer kvinnors åtkomst till tidigare mansdominerande miljöer med egenmakt – ofta ignorera hur etnicitet, klass, sexualitet m.m. påverkar kvinnors upplevelser av krig och den militära karriären (MacKenzie & Giri 2021, s. 167–168, 174).

3.2 Semiotik

Här beskrivs betydelsen som semiotiken har för uppsatsens teoretiska antaganden – samt hur semiotik och bildanalys kopplas samman med feministisk teori. Semiotik som vetenskap är centrerad kring människans skapande av betydelse. I *Möten med bilder* beskrivs semiotiken som ”en teori om hur människor kommunicerar via tecken” (Eriksson & Göthlund 2004, s. 34). I denna uppsats kommer som sagt endast analysera bilder, men semiotiken är också användbar för att analysera andra medium som till exempel text. Inom den semiotiska ramen för denna uppsats förutsätts därför att bilder kan ses som visuella uttryck – bärare av mening och budskap till betraktaren. Viktigt att poängtera är dock att det finns många olika betydelsepotentialer – alltså många möjliga betydelser som betraktaren kan uppfatta eller inte. Betydelser är aldrig statiska, eller på förhand givna, utan kan bero på en mångfald av olika kontexter. Mitt syfte blir därför, utifrån vald teori, att tolka data – utan att samtidigt göra anspråk på att utesluta andra möjliga tolkningar (Bergström & Boréus 2012, s. 312–313).

Vidare beskrivs kombinationen bildanalys och feministiskt perspektiv som välfungerande, och något som möjliggör skärskådning av hur visuella tecken och strukturella mönster kan forma oss som könade individer. ”Det är enbart när vi har genomskådat de givna mönstren som vi i bästa fall har möjlighet att bryta mot dem och skapa nya” (Eriksson & Göthlund 2004, s. 42). Den kritiska feministiska teorin blir som mest relevant som influens av metodens riktning, samt

i tolkningen av den data som presenteras i uppsatsens resultat och analys. Eriksson och Göthlund konstaterar även att betraktarens (och akademikers) möten med bilder inte alltid sker på en medveten nivå – utan också innebär möte på en till synes irrationell och emotionell nivå. Känslomässiga impulser och värderingar uppstår ofta vid första anblick av en bild, och det är genom metodisk analys och nedbrytning av bilden i olika delar som man kan få en ökad förståelse för både värderingar och föreställningar. I bästa fall kanske man även kan förstå den egna emotionella reaktionen (2004, s. 42–43).

3.3 Ontologi och epistemologi

I detta avsnitt kommer jag först att kort förklara vad ontologi och epistemologi är. Därefter följer en mer ingående beskrivning av vilka ontologiska och epistemologiska antaganden som just denna uppsats vilar på. I korthet, så betyder ontologi läran om verklighetens varande och hur man kan förstå den (Svensk ordbok 2021e). Epistemologi, å andra sidan, handlar om kunskap. Närmare bestämt teorier om kunskap, dess natur, möjligheter, giltighet och ursprung (Svensk ordbok 2021c).

Denna uppsats utgår från att verkligheten är socialt konstruerad. Individer lever således i historiskt förankrade politiska, ekonomiska och sociala strukturer som interagerar med normer och politiska åsikter. Feministiska teoretiker argumenterar för att dessa i sin essens är kopplade till kön och genus (Heeg Maruska 2017, stycke 6). Detta betyder att jag utifrån mina resultat och tolkningar inte kan säga något om hur verkligheten *är*. Istället utgår jag från antagandet att bilder (och texter) är med och skapar världen samt sätt att se på den. Det jag kan veta om världen utgår i allra högsta grad utifrån mina tolkningar av den – vilket är min epistemologiska utgångspunkt (Heeg Maruska 2017, stycke 24). Jag utgår från att jag kan säga något om den socialt konstruerade kategorin kvinna, och hur den förmedlas genom de bilder jag analyserar.

3.3 Personlig utgångspunkt

Jag som har skrivit denna uppsats genomförde en militär värnpliktsutbildning som soldat i Umeå under nio månader fr.o.m. hösten 2020. Därmed har jag personliga erfarenheter av den svenska militären. I andra typer av uppsatser, med andra teoretiska perspektiv, så hade denna subjektivitet kunnat anses problematisk. I denna uppsats så är subjektivitet däremot inte ett problem. Mina personliga erfarenheter ger mig för det första den bakgrundkunskap som är

nödvändig för att kunna genomföra en semiotisk bildanalys (Rose 2012, s. 109). För det andra så kräver den feministiska forskningsetik som tidigare beskrivits i avsnitt 3.1 självreflektion från mig som forskare och författare – vilket gör subjektiva erfarenheter tydliga för läsare (Ackerly & True 2010, s. 21–31). Slutligen förutsätter mina ontologiska och epistemologiska utgångspunkter att det inte finns en objektiv verklighet. Jag som forskare är därmed delaktig i skapandet av kunskap, tillsammans med mina subjektiva och personliga erfarenheter.

4 Metod och material

I detta avsnitt kommer metodval att presenteras och diskuteras. Dessutom är syftet med avsnittet att ge en ökad förståelse för deduktiv och induktiv ansats, samt kvantitativ innehållsanalys och kvalitativ bildanalys. Slutligen ges även en detaljerad beskrivning av material, urval, operationalisering och definitioner.

4.1 Kvantitativ och kvalitativ analys

För att knyta an till metodernas relevans för min valda feministisk-teoretiska utgångspunkt; så blir en metod en feministisk metod genom kontinuerlig reflektion enligt tidigare beskriven forskningsetik i avsnitt 3.1 (Ackerly & True 2010, s. 163). Skälet till att jag gjorde valet att inkludera både en kvantitativ och en kvalitativ del i min metod, var att de har möjligheter att komplettera varandra väl (Israelsson 2019, s. 12). I den kvantitativa analysen fick jag chansen till en överblick av stora mängder data – vilket innebar att jag även kunde se mönster, likheter och skillnader. Denna metod saknade dock kapacitet att genomföra en mer djupgående analys kopplad till genus, vilket den kvalitativa analysen var mycket kapabel till.

I denna uppsats så har den kvantitativa analysen fått en biroll, medan den kvalitativa analysen fått spela huvudrollen – alltså gav den förstnämnda en viktig överblick över mina data, samtidigt som den sistnämnda tillät mig att gräva mer på djupet av meningsskapande kopplat till genus. Dessa två delar skapade i sin helhet en analys som var väl anpassad för att svara på uppsatsens forskningsfråga. Jag tog här inspiration från Rasmusson & Hansson, samt från Israelsson, Driveklepp och Nicander – och hur de konstruerat metoder för sina kvantitativa och kvalitativa bildanalyser. Se avsnitt 2 för en mer ingående beskrivning av dessa uppsatser

och hur de relaterar till min egen (Hansson & Rasmusson 2021; Israelsson 2019; Driveklepp & Nicander 2012). I huvudsak har en deduktiv ansats använts. Analysen vilar på en redan etablerad teoretisk ram som testas med hjälp av data. Dock har även vissa induktiva inslag förekommit i och med att datan till viss del också väglett konstruktionen av det teoretiska ramverket. Slutligen så innehåller uppsatsens analys komparativa element där bilderna från Nato och Försvarmakten jämförs.

4.1.1 Kvantitativ innehållsanalys

I den kvantitativa innehållsanalysen har fokus legat på att sortera en större mängd data till mindre kategorier. Syftet med det har varit att försöka upptäcka eventuella övergripande mönster. En kvantitativ innehållsanalys av bilder går ut på att dela upp bilder i olika beståndsdelar, som kan räknas och sammanställas. Det är inte möjligt att se till alla detaljer i alla bilder, utan det finns en nödvändighet av att prioritera ett antal väl valda kodningskategorier (Rose 2012, s. 101–103). Därmed blir det oundvikligen så att många delar av bilderna i denna kvantitativa analys kommer förbises. Detta är dock inte ett problem när kategorierna är valda utifrån uppsatsens syfte samt teoretiska ramverk (Rose 2012, s. 91). Följande åtta kategorier är framtagna med hjälp av Strand (2021), samt MacKenzie och Giri (2021).

Kodschema:

I den kvantitativa analysen så inkluderades följande tre kategorier för kodning av bilderna – med tillhörande underkategorier:

Ansiktsmimik:

1. leende
2. neutral
3. aggressiv
4. ansikte ej synligt i bild.

Handlingsnivå:

1. aktiv
2. passiv.

Vapen:

1. bär eller hanterar vapen
2. bär eller hanterar inte vapen.

Dessa underkategorier kommer i sin tur generera 16 olika möjliga kombinationer (t.ex. kombinationen: en leende, aktiv kvinna med vapen = 1-1-1). Alla 16 kombinationer motsvarar en bokstav var i alfabetet (kombinationen 1-1-1 kommer då att benämnas *A*. De efterföljande kombinationerna följer då i bokstavsordning A–P (som är alfabetets 16 första bokstäver). Detta har möjliggjort för mig att se vilken kombination av underkategorier som är vanligast samt minst förekommande. Något som var viktigt att ha i åtanke här var definitioner och operationalisering av de underkategorier som jag valt att inkludera. Rose (2012, s. 96) skriver att kategorierna som ingår i en kvantitativ innehållsanalys måste vara så tydligt definierade att andra forskare – med tillgång till samma bilder, kategorier och definitioner som jag – också skulle kunna genomföra samma studie. Alltså behöver analysen vara replikerbar för att vara trovärdig. Se avsnitt 4.3 för operationalisering och definitioner.

4.1.2 Kvalitativ bildanalys

En semiotisk bildanalys innebär att gå in på djupet av en bild, undersöka dess olika delar och sedan relatera till större sammanhang av mening och meningsskapande. Metoden är intresserad av bland annat tecken och symboler samt deras betydelse för kunskap. Att bära med sig en förståelse för samhällets rådande ideologi(er) ses som viktigt, då det krävs för att kunna analysera om maktintressen reflekteras i en bild. Semiotik blir då fokuserad kring de sociala följderna av meningsskapande (Rose 2012, s. 105–109). I sin bok inkluderar Rose även ett citat för att beskriva semiotiken, nämligen: "laying bare the prejudices beneath the smooth surface of the beautiful" (Rose 2012, s. 107). Ursprungligen så härstammar semiotiken från språkvetenskapen – och forskare från olika perspektiv har diskuterat semiotikens användbarhet just vid tolkning av bilder. Jag har här valt att, likt Eriksson och Göthlund, ändå se semiotiken som ett användbart redskap för att undersöka meningsskapande, tecken och hur olika bilder samverkar med eller påverkar betraktaren (Eriksson & Göthlund 2004, s. 34–37).

Uppsatsens metodologiska ramverk skapades utifrån den modell som beskrivs i boken *Möten med bilder* (Eriksson & Göthlund 2004, s. 34–38). De har i sin tur hämtat begrepp och teori från många andra forskare genom tiderna, däribland Roland Barthes. Det är alltså med hjälp av denna del som jag valde att bygga upp min metod (Eriksson & Göthlund 2004, s. 38). Rent konkret så betyder det att den semiotiska analysen har behandlat s.k. denotationer och konnotationer. Det vill säga, icke-värderande beskrivningar av vad bilden föreställer rent konkret (denotationer) – respektive beskrivning av underliggande merbetydelser, värderingar och associationer (konnotationer) (Eriksson & Göthlund 2004, s. 38).

Konkret så har den semiotiska bildanalysen gjorts i följande steg:

1. Bildernas betydelsebärande delar (denotationer och konnotationer, samt underliggande budskap eller värde mening) identifieras.
2. De identifierade betydelsebärande delarna analyseras var för sig och i relation till varandra. Innebörden av bildernas betydelsebärande delar tolkas i relation till bildernas kontexter. Tolkningen diskuteras sedan innan slutsatser dras.

4.2 Urval av material och avgränsningar

På grund av upphovsrättslagar (Dryselius 2020) så har jag valt att inkludera bilderna som använts till den kvalitativa analysen som bilagor (se bilaga 6). Jag valde att inte inkludera bilderna för den kvantitativa analysen eftersom uppsatsdokumentet hade blivit över 100 sidor långt i så fall. Jag försökte få kontakt med Försvarmakten, då deras regelverk inte var lika tydligt som Natos, för tillstånd att använda deras bilder – men utan framgång (se bilagor 3 och 4 för regelverk). Jag och min handledare gjorde ändå avvägningen att jag troligtvis inte riskerar att bryta mot några upphovsrättslagar. Slutligen, så äger jag inte några av de bilder som använts i analysen – utan Försvarmakten respektive Nato har rätt till dessa bilder. Mitt syfte med att använda bilderna har inte varit att förhöja eller smutskasta någon part – utan endast att akademiskt undersöka intressanta frågor och fenomen ur en feministisk och vetenskaplig vinkel.

Gällande uppsatsens avgränsningar så skedde de stegvis. Datainsamlingen avgränsades till det som publicerats från och med den 16 maj 2022 – d.v.s. datumet då Sverige ansökte om Nato-medlemskap – fram till den 12 april 2024. Avgränsningen att bara inkludera bilder från den sociala medieplattformen Instagram baserades på ett behov av att inte få för stora mängder

data, vilket hade blivit fallet vid inkludering av X (tidigare Twitter) och Facebook. Instagram är även till stor del fokuserad kring just bilder vilket gör plattformen relevant för uppsatsens syfte.

Det första urvalssteget baserades närmare bestämt på följande punkter:

- Bilden ska ha publicerades på Natos eller Försvarens officiella Instagram-konton 16 maj 2022–12 april 2024.
- Bilden innehåller en eller flera tydligt identifierbara kvinnor
- Personen eller personerna i bilden ska inte vara civila – utan värnpliktiga (på eng. conscripts), soldater eller officerare.
- Bilden ska vara ett fotografi eller illustration, och inte ett filmklipp.

Baserat på detta urval inkluderades drygt 250 bilder sammanlagt. Därefter behövde jag välja hur jag skulle förhålla mig till det materialet. Mer exakt gjorde jag följande avgränsningar och urval:

- Bilden innehåller endast *en* tydligt identifierbar kvinna

Valet att avgränsa till bilder med en kvinna stämmer även väl överens med uppsatsens frågeställning om ”den kvinnliga soldaten”. Efter denna avgränsning återstod 96 bilder från Försvarens och 111 stycken bilder från Nato.

Urvalet för den kvalitativa analysen gjordes enligt följande:

- Åtta bilder vardera valdes från Försvarens och Nato, vilket gav ett totalt antal av 16 bilder.
- De 16 bilderna valdes utifrån en vilja att undersöka en bredd av olika bilder – dvs. någon med ledarposition, en soldat ute i fält, en person som ansvarar för teknik eller cybersäkerhet etc. Urvalet utgick från den grupp av bilder som utgör den kvantitativa datan. Detta gjordes för att kvalitativa data skulle kunna relateras till kvantitativa.
- Jag valde även bilder med en någorlunda tidsmässig spridning och variation för att inte alla bilder som analyserades kvalitativt skulle ha publicerats exakt samtidigt.

4.3 Operationalisering och definitioner

Uppsatsens teoretiska ramverk kretsar runt genus som en social konstruktion. Jag har valt att operationalisera genus med hjälp av Strand (2021), och på följande vis:

Begrepp och kategorier	Definitioner och operationalisering
Den kvinnliga soldaten	En människa som ”är av eller har att göra med kvinno-kön” (Svensk ordbok 2021b), och ”tjänstgör i försvarsmakt [...] och vid behov sätts in i strid” (Svensk ordbok 2021f).
Leende	”låta mungiporna dra sig utåt-uppåt som tyst tecken på munterhet eller vänlighet vanligen ledsagat av vissa andra ansiktsrörelser kring näsan och ögonen” (Svensk ordbok 2021d). Men även ett glatt uttryck av skratt eller munterhet inkluderas också.
Aggressiv	”angripande; utmanande” (SAOL 2015), samt ”öppet fientligt inställd och beredd att gå till anfall” (Svensk ordbok 2021a). Rynkade ögonbryn tillsammans med ett barskt eller ilsket ansiktsuttryck. Någon som skriker eller vrålar och har en aggressiv blick.
Neutralt uttryck	En person som varken ler, eller ser arg ut – utan som istället ser fokuserad ut på sin uppgift eller helt enkelt bara har en mer lågmäld eller apatisk min.
Aktiv	Den person som är mitt inne i att lösa en uppgift på ett sätt där frågan ”Vad gör hon?” kan besvaras med ett eller flera verb som på något sätt indikerar en rörelse någonstans eller en handling. En bestämd och uppfordrande blick rakt in i kameran kommer även att klassas som aktiv i denna uppsats, eftersom jag väljer att se det som en aktiv handling mot betraktaren (d.v.s. att någon ”spänner ögonen” i kameran).
Passiv	Den person som till synes inte är mitt inne i att lösa en uppgift (även om hon i verkligheten kanske var det). Personen i bilden porträtteras på ett sådant sätt att frågan ”Vad gör hon?” kan besvaras med verben ”tittar”, ”lyssnar”, ”vilar”, ”poserar” etc. Här väljer jag även att skilja på att titta och bevaka – detta då bevaka ingår i att aktivt lösa en uppgift och kan urskiljas genom bildkontext.
Vapen	Ett ”redskap som används för att döda eller skada människor eller djur i krig, vid annan strid el. vid jakt; mest om specialkonstruerade redskap” (Svensk ordbok 2021g). Övningsvapen och skarpa vapen enligt Försvarens maktens

	<p>hemsida (Försvarsmakten, u.å., b).</p> <p>Vad som i denna uppsats inte kategoriseras som vapen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ammunition eller saker som teoretiskt sett kan användas för att tillfoga skada (som en stor trästock t.ex.) • eld, kemikalier och dyl. • enbart en synlig vapenrem – eftersom betraktaren behöver ha erfarenhet och kunskap om det militära för att tänka ”vapen” om en vapenrem. • fordon (även om vapensystem kan finnas monterade på dessa fordon) • knutna nävar, knivar, ceremoniella svärd
--	---

Under min analys kommer jag att ställa kvantitativa och kvalitativa frågor till materialet.

De kvantitativa frågorna till materialet:

- Ler eller skrattar kvinnan?
- Har kvinnan en aggressiv min?
- Är kvinnan aktiv?
- Är kvinnan passiv?
- Bär kvinnan ett vapen eller inte?

De kvalitativa frågorna till materialet:

- Utförs någon uppgift, och i så fall vilken?
- I vilken miljö närvarar/verkar kvinnan?
- Vilken känsla inger bilden?
- Vilka är bildens denotationer?
- Vilka är bildens konnotationer?
- Vilken kvinna kan ses i bilderna?

5 Analys och resultat

Detta avsnitt går först igenom uppsatsens kvantitativa analys, och därefter följer den kvalitativa analysen. För att förenkla läsbarheten så har bilderna samma nummer i den kvalitativa analysen som i den kvantitativa (se bilagor 5 och 6).

5.1 Kvantitativ analys

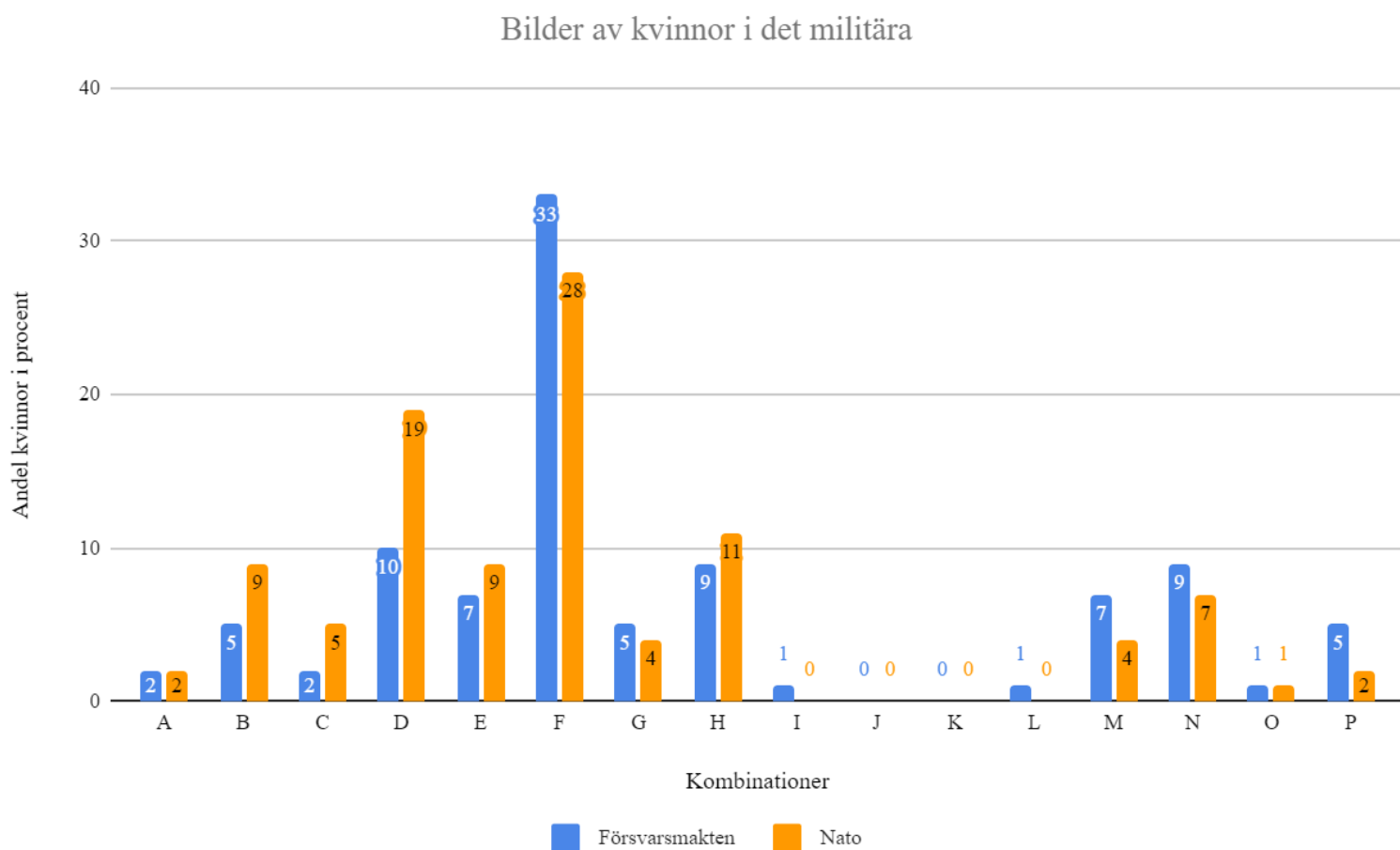
I detta avsnitt följer en sammanställning av den kvantitativa analysens resultat. Följande tabell och diagram är framtagna ur data från bilaga 5. Först presenteras resultat i antal och procentandel av de kategorier som jag valt att undersöka datan utifrån. Därefter presenteras ett diagram över förekomsten av kombinationer av olika kategorier. Slutligen följer ett avsnitt där det kvantitativa resultatet analyseras i förhållande till uppsatsens forskningsfrågor. Se nästa sida för tabell 1.

Tabell 1: resultat i antal och procent av kategorierna som presenteras i avsnitt 4.1.1 (under rubriken kodschema). Procentandelar är avrundade till närmaste heltal.

	Försvarsmakten	Nato
BILDER MED LEENDE KVINNOR	19 (20 %)	39 (35 %)
BILDER MED KVINNOR MED NEUTRAL MIN	53 (55%)	57 (51%)
BILDER MED KVINNOR MED AGGRESSIV MIN	2 (2%)	0 (0%)
BILDER DÄR ANSIKTE EJ ÄR SYNLIGT	22 (23%)	15 (14%)
BILDER MED EN AKTIV KVINNA	63 (66%)	65 (59%)
BILDER MED EN PASSIV KVINNA	33 (34%)	46 (41%)
BILDER MED EN KVINNA MED TILLHÖRANDE VAPEN	25 (26%)	27 (24%)
BILDER MED EN KVINNA UTAN VAPEN	71 (74%)	84 (76%)
TOTALT ANTAL BILDER	96 (100%)	111 (100%)

Figur 1: siffrorna överst i staplarna genereras av y-axeln och visar förekomsten av kombinationer i antal procent, avrundade till närmaste heltal.

Textruta 1: förklaring av bokstäver

- **A** = leende, aktiv med vapen
- **B** = leende, aktiv utan vapen
- **C** = leende, passiv med vapen
- **D** = leende, passiv utan vapen
- **E** = neutral min, aktiv med vapen
- **F** = neutral min, aktiv utan vapen
- **G** = neutral min, passiv med vapen
- **H** = neutral min, passiv utan vapen
- **I** = aggressiv, aktiv med vapen
- **J** = aggressiv, aktiv utan vapen
- **K** = aggressiv, passiv med vapen
- **L** = aggressiv, passiv utan vapen
- **M** = ej synlig min, aktiv med vapen
- **N** = ej synlig min, aktiv utan vapen
- **O** = ej synlig min, passiv med vapen
- **P** = ej synlig min, passiv utan vapen

Den kvantitativa analysen visar både likheter och skillnader mellan Natos och Försvarets bilderna. Likheter i synnerhet kommer diskuteras utförligt i avsnitt 6 – eftersom de i vissa fall är så slående. I tabell 1 så går det att se övergripande mönster som visar stora likheter. Bland annat så är procentandelarna kvinnor med, respektive utan vapen väldigt lika vid jämförelse av de båda organisationerna. Dessutom finns det även likheter i kategorierna som kodar för en neutral min och för en aggressiv min. Visserligen så har inte Nato någon bild publicerad av en aggressiv kvinna – men Försvarets ligger också väldigt lågt i denna kategori, trots att man kommer upp i 2 procent. Därför liknar de varandra också här. Den största skillnaden syns under kategorin som undersöker hur många kvinnor som ler i bild. Där har Försvarets 19 (tillika 20 procent) bilder som porträtterar en leende kvinnlig militär. Nato å andra sidan har 39 bilder (35 procent) som visar en leende kvinna.

Skillnader går även att finna i bilder där kvinnans ansikte inte är synligt, samt där hon är aktiv eller passiv. Försvarets har nästan 10 procentenheter fler bilder där ansiktet inte kan ses i bild än vad Nato har. Gällande antal bilder med en aktiv kvinna så ligger båda organisationer väldigt lika – men sett till procent så syns en liten skillnad, där Försvarets har 7 procentenheter fler bilder av aktiva kvinnor. För bilder som visar passiva kvinnor så finns det skillnader både sett till antal och procent av bilderna. Här har Nato 7 procentenheter fler bilder av passiva kvinnliga soldater än vad Försvarets har.

I diagrammet i figur 1 blir det särskilt tydligt att de båda militärorganisationerna följs åt väl gällande vilken typ av bilder som publiceras av kvinnor inom militären. Hos båda är kategorierna D och F störst – d.v.s. en leende kvinna, passiv utan vapen respektive en kvinna med neutral min, aktiv utan vapen. De staplar i diagrammet som kodar för en aggressiv min (I–L) är också väldigt små hos både Försvarets och Nato. En skillnad är att Nato har 19 procent av sina bilder där militärkvinnor porträtteras leende, passiva och utan vapen. Det är 9 procentenheter mer än Försvarets som ligger på 10% i kategori D. En annan skillnad är att Försvarets har större andel bilder med kvinnor som har en neutral min, är aktiva och utan vapen (33% mot Natos 28%). Slutligen så kan man också se att det finns små skillnader hos de mindre staplarna – som till exempel B, C, E, H och M. Alltså visar analysen bland annat att Nato har något fler bilder av leende kvinnor utan vapen, både passiva och aktiva.

5.2 Kvalitativ analys

I detta avsnitt analyseras det mindre antal bilder som valts ut för den kvantitativa analysen (se avsnitt 4.2. I bilaga 6 finns bilderna samt beskrivningar av dem. Studiens kvalitativa resultat är uppdelat och analyserat enligt fyra kategorier. Först analyseras vem det är som faktiskt inkluderas. Därefter följer ett avsnitt som behandlar vilken uppgift och miljö som bilden visar eller pekar på – vilket åtföljs av en analys kring femininitet och maskulinitet. Slutligen undersöks bildernas övergripande budskap kopplade till genus och kvinnor.

5.2.1 Vem inkluderas?

En övergripande trend som kan identifieras i både Försvarmaktens och Natos bilder är att kvinnorna ofta ser ut att vara ungefär 18 till 35 år gamla – och är därmed ganska unga. I ungdomen kan man se konnotationer som styrka, entusiasm och god hälsa. Även skönhet tycks kunna vara kopplad till ungdom – speciellt i bilderna 53, 105, 122 och 127, där man kan se konnotationer till skönhet, samt mjukhet och värme. Detta blir särskilt intressant i bild 122, från Nato, där en kvinnlig soldat aktivt riktar ett vapen mot ett mål strax bredvid betraktaren. Här möter den aktiva handlingen av att rikta ett dödligt vapen någon form av mjukhet. Det finns ett starkt fokus i hennes ögon, men inte direkt en aggressivitet i hennes min eller kroppsspråk – utöver vapnet som lyfts. Med tanke på att vapnet inte riktas direkt mot betraktaren så kan det tolkas som att hon inte är ett direkt hot för den som ser på bilden. Hon blir då en krigare och en försvarare som är kapabel att strida och att döda.

En annan likhet mellan bilderna från Försvarmakten och Nato är att majoriteten av kvinnorna i bild är vita (88 procent av de 16 bilderna i den kvalitativa analysen, och 92% av alla 207 bilder) – och uteslutande när denotationer som visar för ledare eller ett högt uppsatt befäl förekommer. I bild 60 visas ett porträtt av en överste från Försvarmakten. Hon verkar vara i yngre medelåldern – vilket ger konnotationer av erfarenhet, kunskap och kompetens. Denna bild pryds även av texten ”Klassiskt kvinnogöra” i stora bokstäver. Frasen brukar snarare kopplas samman med att ta hand om barn och laga mat. Här blir hon istället normbrytande, och klassiskt kvinnogöra utvidgas till att omfatta militära positioner. Försvarmaktens arbetsuppgifter blir således lämpliga även för kvinnor. Bakgrunden i bilden är dov, och likaså hennes hår och uniform. Det som faktiskt sticker ut är texten, hennes ansikte och gulddetaljerna samt medaljerna på hennes uniform. Hennes ansikte blir då det som texten refererar till – det kvinnliga. Guldet och medaljerna för tankarna till höga meriter och ett långt, värdefullt engagemang i Försvarmakten.

Svarta kvinnor finns istället i ett fåtal bilder, som ofta också porträtterar en mer passiv situation. En bild (nr. 53) från Försvarmakten visar ett porträtt av en kvinna, med denotationer som sjukvårdare, iklädd motoroverall och leende. Motoroverallen är ett klädesplagg som exempelvis används vid fysträning eller av fordonsmekaniker – och är därmed något som har konnotationer av att göra grovjobb där det finns en risk för att bli blöt eller smutsig. Ytterligare konnotationer kan också sägas vara jämställdhet och inkludering. I bilden från Nato som porträtterar en svart soldat så bär hon en stridshjälm på huvudet och ansiktet är delvis maskerat med grön färg, som om den suttit på en längre tid och sedan skavts av. Hon ser fokuserad ut och har blicken riktad på någonting längre bort. Konnotationerna här kan således sägas vara strid, vaksamhet och inkludering.

I övrigt visar bilderna många olika typer av officerare, rekryter och soldater. Denotationer pekar mot cybersoldater, piloter, högt uppsatta officerare, soldater inom flottan och armén, rekryter under utbildning, sjukvårdare och FN-soldater. Konnotationer pekar i sin tur mot ledare, beskyddare och krigare – samtidigt som man också kan urskilja mer traditionella representationer av kvinnor inom militären som omhändertagande, empatiska och fredliga.

5.2.2 Uppgift och miljö

Den kvalitativa analysen har hittills visat att kvinnliga militärer porträtteras i en mängd olika positioner – alltifrån flottan, eller flygvapnet till FN-styrkor utomlands. De miljöer och uppgifter som förekommer i bilderna varierar också. Generellt är en stor del av bilderna i en mörkare och dovare färgskala – vilket för tankarna till konnotationer om ett överhängande hot eller ett mörkt och farligt omvärldsläge. I bild 35 visas en kvinnlig soldat från Försvarmakten med fokus riktat mot en grupp datorskärmar. Rummet är nedsläckt och datorerna ger ifrån sig ett svagt grönt sken. Tillsammans tycks detta signalera cybersäkerhet. Soldaten i bilden kan då ses som en cybersoldat och som någon som har teknisk expertis. Hon blir således en vaksam och kapabel beskyddare mot cyberhot. Detta är inte den enda bilden som visar på teknisk kunnskap. En flygofficer och pilot i Nato som sitter i en förarkabin tolkas som någon som, med is i magen och stenkoll på sina grejer, har som uppgift att flyga materiel och personal – även under dåliga väder- eller omvärldsförhållanden. Med andra ord så blir kvinnan i bilden en militärpilot med mycket ansvar och någon som man kan lita på.

Kvinnliga soldater förekommer också i väldigt varma respektive kalla miljöer. I en av bilderna från Nato går soldater på led. De bär stora (tung) ryggsäckar och runtom dem är världen snöig

och kall. I bakgrunden hägrar berg. En kvinnlig soldat går längst fram i ledet. Uppgiften här – mer än den faktiska marschen, att hon bär ett vapen och är vintermaskerad – blir mindre tydlig om man ser till bildens denotationer. Men sett till konnotationer så utökas bildens budskap. Tillsammans med den stora packningen går det att tyda att hon är förberedd för strid, samt att hon kan vara ute länge i en kall och oförlåtande miljö. Om det skulle behövas så skulle hon också klara sig själv under en längre tid i fält, då packningen kan antas rymma förnödenheter och överlevnadsmaterial. Hon är redo alla dagar och tider på året. Att gå först i ledet signalerar även att hennes uppgift i viss mån är att leda. Hon ingår i en grupp vilket kan tolkas som en miljö av lagkänsla, lojalitet och kamratanda.

En annan bild från Nato visar ett porträtt av en soldat i vintermiljö. Även här är det ytterst svårt att tolka vilken uppgift kvinnan har utifrån denotationer, men konnotationerna visar å andra sidan att kvinnan i en vit och ren vintermiljö blir en symbol för godhet, rättvisa och ljus i kylan och mörkret som är vår nutida och osäkra omvärld. Hennes uppgift blir att garantera fred och frihet. För att relatera till konceptet fred så porträtteras en soldat från Försvarsmakten som om hon vore på ett FN-uppdrag någonstans på den afrikanska kontinenten, med målsättningen att bevara just fred. Bilden visar hur soldaten står tillsammans med ett tiotal barn, vilket betyder att hennes uppgift skulle kunna vara att agera som en beskyddare. Hon skildras alltså som en empatisk person som går att lita på, och som är värdefull för främjandet av goda relationer med lokalbefolkningen (speciellt med andra kvinnor och barn). Miljön kan förstås som en skarp och potentiellt farlig internationell insats på en varm plats utomlands, där det förekommer fattigdom och konflikt. Nato har inte någon bild av en kvinnlig FN-soldat. Slutligen visas även kvinnliga soldater i sammanhang som ute i fält, på kasern eller militärbas, i strid och till sjöss.

5.2.3 Femininitet och maskulinitet

Enligt uppsatsens valda teoretiska ramverk så definieras genus som socialt konstruerade roller och normer kopplade till maskulinitet och femininitet, vilket gör dessa två uttryck särskilt viktiga att analysera. För det första så kan en övergripande röd tråd urskiljas i materialet – nämligen att det finns en blandning i bilderna. Det verkar som om både uttryck för maskulinitet och femininitet får plats, ibland till och med inom samma bild. Ett exempel på detta är bild 60, där en kvinnlig överste har en bredaxlad och självsäker pose, som för tankarna till manlighet. Samtidigt så har hon en mjuk men bestämd min som påminner mer om femininitet. Kvinnor inom det militära framställs också som en del av en större gemenskap, dock ofta en manlig

sådan. Dessa konnotationer för tankarna till konceptet brödraskap som ofta kan vara den traditionella bilden av gemenskap i militära sammanhang. Vid tillfällen då en kvinnlig soldat porträtteras tillsammans med män så blir hon antingen lyssnad på, eller avbildad som en ledare för, män – med andra ord någon som går först och tar plats, vilket enligt stereotyper ofta anses vara maskulina egenskaper. Bild 127, vilken visar ett porträtt av en kvinnlig Nato-soldat är ett bra exempel på tydlig femininitet i det militära. Soldaten poserar glatt med ena handen på midjan, sminkad med ett brett leende – utan att vara i närheten av vare sig vapen eller strid. Överlag verkar underliggande konnotationer i materialet vilja säga att kvinnor inom militären kan vara både maskulina och feminina, och att femininitet inte är ett hinder för operativ förmåga eller kompetens.

5.2.4 Bildernas budskap

Avslutningsvis kommer den del av analysen om undersöker bildernas budskap och värde meningar att tas upp och sammanfattas här. För det första så har analysen visat ett par denotativa budskap. För det andra så står det även klart att en betydande del konnotativa budskap även har kunnat urskiljas. Texterna i bild 60 och 67 visar på det förstnämnda. "Klassiskt kvinnogöra". kan sägas vara ett påstående, eller konstaterande, där den avslutande punkten verkligen sätter emfas på orden. "Vi söker dig som vill få andra att växa" är snarare ett erbjudande eller en uppmaning som säger: "Vi söker dig (kvinnor). Var med i vår utveckling, och hjälp oss att växa – nu och i framtiden".

Materialets konnotativa, underliggande budskap för Försvarsmaktens bilder verkar kunna sammanfattas med påståendet "kvinnor kan". När det gäller Försvarsmakten så handlar det i mångt och mycket om att kvinnor kan leda och kriga. De kan vara högt uppsatta befäl, och *ska* också vara det i dagens och framtidens Försvarsmakt. Kvinnliga militärer porträtteras som en värdefull resurs för försvaret av Sverige. Budskapet verkar vara att kvinnor är kapabla till vaksamhet, noggrannhet och logiskt tänkande. Därför passar hon också in i många olika grenar av försvaret – oavsett om det är inom cybersäkerhet, som sjukvårdare, överste eller stridande soldat ute i fält. Hon är beredd att försvara freden och mänskliga rättigheter alla dagar och tider på året, så att vi andra (civila) kan fortsätta leva våra liv i frihet. Budskapet "strida och arbeta för freden" binds också ihop med kontexter utomlands i FN-insatser (i det globala syd). Soldatkvinnan är således en person som både kan närvara i situationer av aktiv strid – men som samtidigt kan vara empatisk och mjuk i andra mer fredliga sammanhang. Försvarsmakten

framställs också som en inkluderande organisation, där kvinnor oavsett hudfärg och etnicitet är välkomna och viktiga. Slutligen så kan hon också utbildas och lära sig att vara aggressiv och tuff, och på så sätt växa in i en militär roll. Hon är också eftertraktad för sin förmåga som ledare och kamrat att hjälpa andra att växa in i *sina* roller – och hjälpa Försvarmakten att växa i antal. Kanske har hon också förmåga att bidra när Försvarmakten växer moraliskt som organisation, där en genomgående respekt kultiveras för jämställdhet och allas lika värde.

När det gäller konnotativa budskap i bilderna från Nato så finns det likheter med Försvarmaktens bilder, men också skillnader. I stort så verkar det som att bilderna säger: ”här finns kvinnor, och de trivs med sin uppgift som soldater i Nato”. De har en viktig roll i organisationen, och blir lyssnade på – deras röst spelar roll och blir hörd. Kvinnliga soldater och officerare i organisationen och i medlemsländerna går att lita på i alla väder. Nato skildras som en jämställd och inkluderande militärorganisation, som värdesätter kvinnor oavsett hudfärg och etnicitet.

Skillnaden från Försvarmaktens bilder som kan tydas i materialet är att det går att se en starkare betoning på budskapet ”starka tillsammans” – ofta tillsammans med män eller i kontext av alliansen. Kvinnor har här en viktig roll i Natos förmåga att förbereda sig för och möta hot. Det går också att urskilja en underliggande uppmaning om att vara vaksam och hålla ihop, för tillsammans kan berg bestigas. I Natos bilder finns konnotationer av godhet, och därmed blir även kvinnliga soldater goda – samtidigt som inkluderingen av kvinnor genererar bilden av Nato som en god militär organisation som är mån om jämställdhet och mänskliga rättigheter. Avslutningsvis finns i bild 202 ett budskap om att se upp till och vara lojal mot Nato, oavsett kön. Tolkningen av denna bild är också att om kvinnor ställer in sig i ledet så har de en plats.

6 Diskussion

Uppsatsens analys har identifierat tydliga likheter mellan de bilder som producerats av kvinnliga soldater av Nato och Försvarmakten. Det blev särskilt påtagligt i figur 1. Det är enligt mig mycket intressant att den kvantitativa analysen visar på så stora likheter, och det verkar som att vissa bilder är vanliga hos båda, medan andra typer av bilder inte alls förekommer. De båda militärorganisationerna följs åt i ett relativt enhetligt mönster, och det finns med andra ord stor enighet dem emellan om hur kvinnor kan och bör porträtteras. För att knyta an till tidigare forskning så kan Brown (2012) först lyftas. Hon har beskrivit hur bilder av kvinnliga soldater ofta är separerade från markörer för krig och våld, och således bidrar till

upprätthållande av könsdikotomier. De två största kategorierna av bilder i uppsatsen är kategori D och F – som står för en leende kvinna, passiv utan vapen, respektive en kvinna med neutral min, aktiv och utan vapen. Båda dessa stämmer överens med Browns fynd, nämligen att kvinnor i militären nästan aldrig porträtteras med ett vapen (Brown 2012, s. 172). Titeln för hennes artikel *A woman in the army is still a woman* är här ytterst talande för uppsatsens resultat. Det skulle kunna vara så att Försvarmakten och Nato, genom sina porträtteringar av kvinnliga soldater, upprätthåller den sociala konstruktionen av militärkvinnan som ”den andre” – någon som finns representerad, men som ändå är frånskild från det maskulina idealet av vad en krigare faktiskt är.

Å andra sidan så har analysen faktiskt visat att kvinnor också porträtteras med vapen i bilderna – vilket är en stor skillnad från Browns forskningsresultat. Detta skulle eventuellt kunna förklaras med hjälp av forskning från (Jans & Stillström 2021), där författarna kommer fram till att Försvarmakten genom sitt jämställdhetsarbete utmanat förutfattade idéer om vem som är välkommen och inte, och att det kan visa på en genusdiskurs i förändring. Frågan är då om detta skulle kunna vara en större förändringsprocess som innefattar fler organisationer (som exempelvis Nato). Det kan inte besvaras utifrån denna studie, men analysens resultat rimmar å andra sidan väl med uppsatsens teori, utformad genom MacKenzie och Giri (2021) – som för fram argumentet om att kvinnor i militären är en gråskala. Med andra ord, kvinnor i militären kan inte sorteras in i en svartvit dikotomi, där de antingen är frigjorda eller förtryckta. Det blir då logiskt att somliga kvinnor porträtteras med vapen, och andra inte. Kvinnligt genus i militären är således en komplex gråskala som tar sig en mängd olika uttryck.

Den största kategorin som visar kvinnor med vapen är kategori E, där kvinnan har en neutral min och är aktiv. En enda bild (nr. 19) visar en aggressiv kvinna med vapen (vilket är 0,5 procent av alla 207 bilder) – och då är det med ett övningsvapen i en idrottshall. Detta är ett exempel på hur den kvantitativa och kvalitativa analysen har kompletterat varandra i denna uppsats – sammanslagningen av dessa metoder har tillåtit mig att se större mönster, samt djupdyka i detaljer som visar sig vara intressanta. Bild 19 uppmärksammar en viktig del av kritisk feministisk forskning – nämligen att belysa vem det är som inte inkluderas. Vem som hamnar utanför periferin. I detta fall så är det främst den aggressiva kvinnliga soldaten – hon som skriker, gormar eller ser arg ut. Hon som visar upp ett kraftfullt krigsvråd för kameran eller som skjuter ett vapen med ilska i blicken. Hon saknas från Natos och Försvarmaktens porträttering av den kvinnliga soldaten.

Någon som också placeras utanför periferin är den svarta kvinnliga ledaren. Inom periferin, och i majoritet, hamnar istället den vita kvinnokroppen. Hon får ta plats och positioneras som en krigare, beskyddare, och i somliga fall som en ledare. Detta stämmer överens med Stern och Strand (2022, s. 6) som visar att bilden av den kvinnliga soldaten präglas av rasism. Deras fynd indikerar att vita kvinnor ses som personer som besitter de förutsättningar som krävs för att övervinna sina egna kvinnliga kroppars natur, och på så sätt bli effektiva soldater som är redo för strid. Icke-vita kvinnor ses då istället som passiva eller oförmögna till att vara ”riktiga” soldater. Detta stämmer dock inte fullt ut med mina egna resultat. Även om de är ytterst få, så finns det både hos Nato och Försvarmakten bilder av svarta soldater med konnotationer av strid. Speciellt Nato ligger här steget före (om än marginellt). I ett par av Natos bilder så förekommer denotationer, konnotationer och budskap om att svarta kvinnor inom militären är fullt kapabla soldater som kan strida och vara i fält.

Sammanfattningsvis så porträtteras den kvinnliga soldaten oftast som vit, utan vapen och med ett leende eller en neutral min. En intressant skillnad mellan Natos och Försvarmaktens bilder är att Nato har fler bilder av leende kvinnor än vad Försvarmakten har (se tabell 1). Detta tolkas som att kvinnligt genus enligt Nato är mer präglad av egenskaper som mjukhet, gladlythet och vänlighet än vad det är hos Försvarmakten. En annan skillnad är att Nato inte har några bilder av kvinnliga soldater på FN-uppdrag. Med andra ord så läggs en större betoning på kvinnan som del i internationellt samarbete inom ramen för alliansen.

Överlag så porträtteras soldatkvinnan i de båda organisationerna som en person som är viktig för den operativa militära förmågan, och som trivs med sina uppgifter. Hon är lojal, stark och empatisk, samt en del av gruppen (av män). Helt enkelt en tuff (och fortfarande feminin) soldat som klarar av att lösa uppgifter i många olika miljöer. De sammanhang som hon inkluderas i har visat sig vara bland annat armén, flottan och flygvapnet. Det breda spektrum av miljö som hon porträtteras i verkar innehålla ett underliggande budskap från Nato och Försvarmakten – att visa att kvinnor faktiskt har militär kapacitet. Att de har vad som krävs. Att kvinnor kan. Trots detta står det klart att inte alla kvinnliga soldater inkluderas under detta paraply. Kanske ser vi här, i själva verket resultatet av heteronormativa, militariserade och rasifierade normer av vem en kvinnlig soldat bör vara (Maud et.al. 2023).

Avslutningsvis – vad kan egentligen resultatet säga om genus i militären? Kort sammanfattat så kan resultatet berätta att kvinnligt genus i Försvarmaktens och Natos bilder, till stor del följer stereotyper om mjuka kvinnliga soldater utan vapen. Möjlig kritik mot studien hade

kunnat vara att jag inte har någon möjlighet att få reda på huruvida leende soldater utan vapen är kopplade till just kvinnligt genus och femininitet. Militärer i bilder på sociala medier kanske ofta porträtteras som vänliga och glada oavsett kön. Manliga soldater kanske avbildas utan vapen i en majoritet av bilderna. Det kan jag inte veta. Annan eventuell kritik är att mitt resultat kan bli missvisande med tanke på att jag i mitt urval exkluderat bilder med fler än en kvinna. Det är möjligt att resultatet kanske hade blivit annorlunda om dessa bilder inkluderats i analysen – men troligtvis så hade det liknat det nuvarande resultatet (eftersom det verkar finnas en så pass etablerad bild av hur kvinnliga soldater bör (re)presenteras i Natos och Försvarens visuella kommunikation). Dessa två punkter för kritik har även ett par saker gemensamt. De är inte nödvändiga att ta hänsyn till för att svara på just denna uppsatsens forskningsfråga, men utgör ändå viktiga delar av kunskapen kring kvinnor och genus i bilder från militären. Därför lägger de en väldigt bra grund för framtida forskning (se avsnitt 7).

7 Sammanfattning och slutsats

Uppsatsens syfte har varit att undersöka likheter och skillnader i Natos och Försvarens sätt att porträttera 'den kvinnliga soldaten' i bilder. Detta för att synliggöra underliggande politiska och könade genusnormer kopplade till kvinnlighet inom det militära. Den övergripande forskningsfrågan har därför varit:

- Vilka slutsatser kring genus kan dras utifrån Natos och Försvarens porträttering av den kvinnliga soldaten?

För att sammanfatta studiens resultat så kan ett antal slutsatser dras. För det första så har jämförelsen mellan Nato och Försvaret visat att det finns stora likheter i de båda organisationernas sätt att porträttera den kvinnliga soldaten. Hon är oftast antingen glad eller har en neutral min – och som en regel är hon aldrig aggressiv. I många av bilderna så lyser vapnet med sin frånvaro. De tydligaste skillnaderna mellan Nato och Försvarens bilder är att kvinnliga soldater i Nato (re)presenteras som gladare, samt att Nato lägger större betoning på kvinnan som del i internationellt samarbete inom ramen för alliansen.

För det andra så inkluderas den kvinnliga soldaten i många olika sammanhang – men vilket hon inkluderas i har djupare strukturella konnotationer. Inte alla kvinnor inkluderas i alla sammanhang. Uppsatsens tredje och sista slutsats är att genus och kvinnlighet i det militära är komplext, och bilderna visar på både traditionella, heteronormativa stereotyper och

normbrytande banor. Sättet som den kvinnliga soldaten porträtteras visar inte enbart på förtryck och strukturella ojämlikheter. Vissa kvinnor ses som frigjorda, och med makten i egna händer. Men samtidigt går det att se ojämlikheter och förtryck. Nato och Försvarsmakten kanske vill förmedla ett budskap av progressivitet och jämställdhet – men ser man mellan raderna så står det klart att den kvinna som finns i deras bilder fortfarande är mycket av ”en andre”, som behöver anpassa sig efter maskulina normer och faktiskt inte kan vara vem som helst, oavsett hudfärg.

Framtida forskning kan möjligtvis undersöka material som också inkluderar bilder med fler än en kvinna. En jämförande studie om genus i militären mellan bilder av kvinnor och män hade också kunnat vara högst relevant. I denna uppsats hade jag inte möjlighet att inkludera hudfärg i den kvantitativa analysen, men i en studie med större omfång så hade detta varit ett alternativ. Jag anser även att en jämförande studie av bilder och genus över en längre tidsperiod hade kunnat bidra med värdefull kunskap till forskningsfältet.

Slutligen, för att knyta ihop den metaforiska säcken, och för att svara på frågan i uppsatsens titel så verkar det som att vissa kvinnor kan kriga – men inte alla. Vissa kvinnor kan. Men inte alla. I sann kritisk feministisk anda, som ofta betonar handling för att åstadkomma förändring, så blir nu nästa steg att fortsätta ifrågasätta och utmana bilden av vem den kvinnliga soldaten är och kan vara.

8 Litteraturlista

Ackerly, B.A., True, J. (2010). *Doing feminist research in political and social science*. Palgrave Macmillan. ISBN 978-1-137-05442-5 (eBok) DOI 10.1007/978-1-137-05442-5 (Hämtad: 2024-04-25).

Bergström, G., Boréus, K. (red.). (2012). *Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*. 3:e uppl. Lund: Studentlitteratur.

Brown, M.T. (2012) "A Woman in the Army Is Still a Woman": Representations of Women in US Military Recruiting Advertisements for the All-Volunteer Force. *Journal of Women, Politics & Policy*, 33(2), s. 151–175. doi: 10.1080/1554477X.2012.667737.

Carreiras, H. (2010). Gendered Culture in Peacekeeping Operations. *International Peacekeeping*, 17(4), s. 471–485. doi: 10.1080/13533312.2010.516655.

De Beauvoir, S. (2012). *Det andra könet*. (Inczedy-Gombos, A. & Moberg, Å. övers.). Nordstedts. (Originalarbete publicerat 1949).

Driveklepp, H., & Nicander, C. (2014). *Kvinnliga, manliga och stereo- typer: En kvantitativ och kvalitativ bildanalys med ett genusperspektiv av läroböcker för Engelska 5*. Dissertation, Malmö högskola. <https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:mau:diva-31020> (hämtad 2024-04-25).

Dryselius, Å. Högskolan i Borås. (2020). *Upphovsrätt vid publicering av studentarbeten*. <https://www.hb.se/biblioteket/skriva-och-referera/upphovsratt/upphovsratt-vid-publicering-av-studentarbeten/> (hämtad: 2024-05-06)

Duncanson, C., & Woodward, R. (2016). Regendering the military: Theorizing women's military participation. *Security Dialogue*, 47(1), s. 3-21. <https://doi.org/10.1177/0967010615614137> (hämtad: 2024-05-08).

Enloe, C. (2018). Paying Close Attention to Women Inside Militaries. *Kvinder, Køn & Forskning*. Nr. 2-3 2018. s. 77-98. <https://doi.org/10.7146/kkf.v27i2-3.110844>

Eriksson, Y. & Göthlund, A. (2004). *Möten med bilder: analys och tolkning av visuella uttryck*. Lund: Studentlitteratur.

Försvarsmakten. (2024). a. *Kvinnodagen*. <https://www.forsvarsmakten.se/kvinnodagen> (hämtad: 2024-04-25).

Försvarsmakten. (u.å.).b. *Vapen*. <https://www.forsvarsmakten.se/sv/information-och-fakta/materiel-och-teknik/vapen/> (hämtad: 2024-04-25).

Greener, B. K. (2023) 'Man(ne)'s world': explaining the paradoxical nature of attitudes towards women in combat. *Critical Military Studies*, 9(3), s. 306–323. doi: 10.1080/23337486.2021.1985756.

Göransson, K., Fagerholm, A-S. (2018). Towards visual strategic communications: An innovative interdisciplinary perspective on visual dimensions within the strategic communications field. *Journal of Communication Management*, 22(1), s. 46-66 <https://doi.org/10.1108/JCOM-12-2016-0098> (hämtad: 2024-05-08).

Hansson, K., Rasmusson, J. (2021). ”Ett land värt att försvara” – försvar och frihet i den postpolitiska ordningen. En granskning av Försvarsmaktens legitimering i dess reklamkampanj 2021. B-uppsats, Lunds universitet.

Hardt, H., von Hlatky, S. (2020). NATO's About-Face: Adaptation to Gender Mainstreaming in an Alliance Setting. *Journal of Global Security Studies*, 5(1), s. 136–159, <https://doi.org/10.1093/jogss/ogz048> (hämtad: 2024-05-08).

Hedling, E., Edenborg, E. & Strand, S. (2022). Embodying Military Muscles and a Remasculinized West: Influencer Marketing, Fantasy, and “the Face of NATO”. *Global Studies Quarterly*, Volume 2(1), s. 1-12. <https://doi.org/10.1093/isagsq/ksac010> (hämtad: 2024-05-08).

Heeg Maruska, J. (2017). Feminist Ontologies, Epistemologies, Methodologies, and Methods in International Relations. *Oxford Research Encyclopedia of International Studies, 2017*. Oxford University Press. <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1093/acrefore/9780190846626.013.178> (hämtad: 2024-05-07)

Hurley, M. (2023). Somewhere over the rainbow (crossing): reflections on LGBTQ allyship at NATO. *Critical Military Studies*, 9(3), s. 491–496. doi: 10.1080/23337486.2023.2188002.

Israelsson, E. (2019). *Att skapa kön : En bildanalys av svensk militärs visuella kommunikation på webben*. Dissertation, Uppsala universitet. <https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:uu:diva-384778> (hämtad: 2024-04-18)

Jans, E., & Stillström, K. (2021). *Försvarmaktens genusdiskurs i förändring : En kritisk diskursanalys av hur Försvarmaktens reklamkampanjer framställer kvinnor och män samt hur materialet diskuteras på Youtube*. Dissertation, Uppsala universitet. <https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:uu:diva-444898> (hämtad: 2024-05-08)

Jämställdhetsmyndigheten. (2024). *Så kan Sverige bidra med ett jämställdhetsperspektiv i Nato*. <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/aktuellt/nyheter/sa-kan-sverige-bidra-med-ett-jamstalldhetsperspektiv-i-nato/> (hämtad 2024-04-03).

Kristersson, U. (2024). *Statsminister Ulf Kristerssons tal till nationen*. [Video]. Regeringskansliet. <https://www.regeringen.se/tal/2024/03/statsminister-ulf-kristerssons-tal-till-nationen/> (hämtad: 2024-05-22).

Linehagen, F. (2022). Collective agreement as investment in women in the Swedish Armed Forces A critical discourse analysis. *Journal of Gender Studies*, 31(3), s. 364–376. doi: 10.1080/09589236.2022.2035213.

Linehagen, F. (2023). *Gender (in)equality within the Swedish Armed Forces: Resistance and Functional Disinclination*. Doctoral Thesis (compilation), Division of Risk Management and Societal Safety. Division of Risk Management and Societal Safety, Faculty of Engineering, Lund University.

Lykke, N. (2017). Kön/ Genus. I Freidenvall, L. & Jansson, M. (Eds.). *Politik och kön. Feministiska perspektiv på statsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur. s. 53-63.

MacKenzie, M. (2015). Faster, stronger, more male: women and the failure of physical standards, i *Beyond the Band of Brothers: The US Military and the Myth that Women Can't Fight*. Cambridge: Cambridge University Press, s. 98–133.

MacKenzie, M. and Giri, K. (2021). Can armed service be emancipatory? Complex answers from Nepal and the United States. I Väyrynen, T., Parashar, S., Féron, É., & Confortini, C.C. (Eds.). *Routledge Handbook of Feminist Peace Research*. Routledge. s. 167-177. <https://doi.org/10.4324/9780429024160> (hämtad: 2024-04-28).

Maud, E., Jansson, M., Wendt, M. & Åse, C. (2023). Kön, heterosexualitet och (o)trygghet: En feministisk analys av svenska säkerhetsdebatter i skuggan av kriget i Ukraina. *Tidskrift för genusvetenskap* 43 (2-3), s. 37–60. <http://dx.doi.org/10.55870/tgv.v43i2-3.8446> (hämtad: 2024-05-22).

Nato. (2023). *Women in Uniform*. <https://www.nato.int/docu/review/articles/2023/03/08/women-in-uniform/index.html> (hämtad: 2024-05-22).

Prescott, J. M. (2020). Moving from Gender Analysis to Risk Analysis of Failing to Consider Gender. *The RUSI Journal*, 165(5–6), s. 46–56. doi: 10.1080/03071847.2020.1831950.

Rose, G. (2012). *Visual Methodologies. An introduction to Researching with Visual Materials*. 3:e uppl. London: Sage.

Simić, O. (2010). Does the Presence of Women Really Matter? Towards Combating Male Sexual Violence in Peacekeeping Operations. *International Peacekeeping*, 17(2), s. 188–199. doi: 10.1080/13533311003625084.

Stachowitsch, S. and Strand, S. (2024). Preserving and progressing: Tensions in the gendered politics of military conscription. *European Journal of International Security*, s. 1–23. doi:10.1017/eis.2024.9.

Stenberg, E. (2024). ”Det finns motstånd mot jämställdhet i Försvarsmakten”. *Dagens Nyheter*. 21 mars. <https://www.dn.se/sverige/det-finns-motstand-mot-jamstalldhet-i-forsvarsmakten/> (hämtad: 2024-04-18)

Stern, M. Strand, S. (2022) Periods, Pregnancy, and Peeing: Leaky Feminine Bodies in Swedish Military Marketing. *International Political Sociology*, Volume 16 (1). s. 1-21. <https://doi.org/10.1093/ips/olab025> (hämtad: 2024-05-08).

Stoltenberg, J. (2024). *Remarks by NATO Secretary General Jens Stoltenberg with the Prime Minister of Sweden, Ulf Kristersson, at the flag-raising ceremony to mark Sweden's accession to NATO*. [Ljudfil]. Nato. https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_223533.htm?selectedLocale=en (hämtad: 2024-05-22).

Strand, S. Göteborgs universitet. (2020). #MeToo and the Swedish Military. *School of Blogal Studies*. [Blogg]. 11 Februari. <https://www.blogalstudies.com/post/metoo-and-the-swedish-military> (hämtad: 2024-05-08).

Strand, S. (2021). Löften om manlighet – feministiska perspektiv på militär rekrytering. I Edenborg, E., Tornhill, S. & Åse, C. (red). *Feministiska perspektiv på global politik*. Lund: Studentlitteratur. s. 223-235).

Strand, S. (2023). Wokeness and weakness: why women in (fitting) military uniforms are ridiculed. *Critical Military Studies*, 9:3, s. 485-490, DOI: 10.1080/23337486.2022.2096288

Strand, S. & Kehl, K. (2019). “A country to fall in love with/in”: gender and sexuality in Swedish Armed Forces’ marketing campaigns. *International Feminist Journal of Politics*, 21(2), s. 295–314. doi: 10.1080/14616742.2018.1487772.

Strand, S., Persson, A. & Sundevall, F. (2022). Solving ‘the Uniform Issue’: Gender and Professional Identity in the Swedish Military. *Nordic journal of working life studies*, 12(4). s. 3-21. <https://tidsskrift.dk/njwls/index> (hämtad: 2024-05-08).

Svenska Akademiens ordlista. (2015). Aggressiv. <https://svenska.se/saol/?id=0018661&pz=7> (hämtad: 2024-04-25).

Svensk ordbok. (2021a). Aggressiv. <https://svenska.se/so/?id=100536&pz=7> (hämtad: 2024-04-25).

Svensk ordbok. (2021b). Kvinnlig. <https://svenska.se/so/?id=143849&pz=7> (hämtad: 2024-04-25).

Svensk ordbok. (2021c). Kunskapsteori. <https://svenska.se/so/?id=143471> (hämtad: 2024-05-07).

Svensk ordbok. (2021d). Le. <https://svenska.se/so/?id=145758> (hämtad: 2024-04-25).

Svensk ordbok. (2021e). Ontologi. <https://svenska.se/so/?id=158316&pz=7> (hämtad: 2024-05-07).

Svensk ordbok. (2021f). Soldat. <https://svenska.se/so/?id=176482&pz=7> (hämtad: 2024-04-25).

Svensk ordbok. (2021g). Vapen. <https://svenska.se/so/?id=191584&pz=7> (hämtad: 2024-04-25)

Trochowska-Sviderok, K., Masakowski, Y.R., McFate, M. & Holohan, A. (2024). Gender diversity management in NATO for sustainable security and peace. *Security and Defence Quarterly*, 45(1). doi: 10.35467/sdq/183658

Von Hlatky, S. (2022). Conclusion: Is NATO a Feminist Alliance?, i *Deploying Feminism: The Role of Gender in NATO Military Operations*. (New York, 2022; online edn, Oxford Academic. s. 153-166. <https://doi.org/10.1093/oso/9780197653524.003.0007> (hämtad 2024-05-08).

Väyrynen, T., Parashar, S., Féron, É., & Confortini, C.C. (Eds.). (2021). *Routledge Handbook of Feminist Peace Research*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429024160> (hämtad: 2024-04-24).

Wright, K.A.M. and Bergman Rosamond, A. (2021). NATO's strategic narratives: Angelina Jolie and the alliance's celebrity and visual turn. *Review of International Studies*, 47(4), s. 443–466. doi:10.1017/S0260210521000188.

Wright, K.A.M., Bergman Rosamond, A. (2024). Sweden, NATO and the gendered silencing of feminist foreign policy. *International Affairs*, 100 (2) s. 589–607, <https://doi.org/10.1093/ia/iiae002> (hämtad: 2024-05-08).

Wüstemann, N. (2020). Women, Peace and Security Organisations: Gender Norms and NATO, i Scheuermann, M., Zürn, A. (eds) *Gender Roles in Peace and Security*. Springer, Cham. s. 165-176. https://doi.org/10.1007/978-3-030-21890-4_9 (hämtad: 2024-05-08).

9 Bilagor

Bilaga 1: Natos officiella Instagramkonto

@nato

https://www.instagram.com/nato?utm_source=ig_web_button_share_sheet&igsh=ZDNlZDc0MzIxNw==

Bilaga 2: Försvarsmaktens officiella Instagramkonto

@forsvarsmakten

https://www.instagram.com/forsvarsmakten?utm_source=ig_web_button_share_sheet&igsh=ZDNlZDc0MzIxNw==

Bilaga 3: Regelverk för extern användning av Försvarmaktens bilder

- Bilder från andra sidor än <https://www.forsvarsmakten.se/bildsok> på webbplatsen (forsvarsmakten.se) får inte användas utan tillstånd. (Notering: jag har dock inte hittat något specifikt om bilder från sociala medier)
- Publicering får ej ske i kommersiellt syfte (som marknadsföring för vara eller tjänst eller vidareförsäljning).
- Bilderna får inte heller användas i sammanhang som strider mot grundläggande demokratiska värderingar eller som strider mot Försvarmaktens värdegrund eller i politiskt syfte.
- Försvarmakten förbehåller sig rätten att neka användning av bilder.

Bilaga 4: Regelverk för extern användning av Natos bilder

- No material produced by NATO is to be sold, used for outside advertising or promotional purposes of any kind.
- All content taken from NATO and republished must be clearly credited or sourced to NATO.
- Photos, videos and articles are released under the legally recognized terms of "Fair Use" to members of the press, academia, non-profits and the general public.
- No material is to be used in programs, articles or online publications of any kind that defame NATO or its member countries.
- Material is provided, free of charge, for use in objective and balanced content, even if at times the end products may be critical of NATO.
- In instances where a member country is criticized, NATO wishes it to be made known that it does not associate itself with the contents of the article, publication or broadcast.
- NATO reserves the right to request the removal of NATO copyrighted material from any externally created content.

Bilaga 5: Kvantitativ kodning av bilder

Nr	Leende	Neutral	Aggressiv	Ej synligt	Aktiv	Passiv	Vapen	Ej vapen	Bokstav
	FM ↓								
1		2			1			2	F
2		2			1			2	F
3		2			1		1		E
4	1				1			2	B
5	1				1			2	B
6	1				1			2	B
7		2			1		1		E
8		2				2	1		G
9				4		2		2	P
10		2				2		2	H
11		2				2		2	H
12		2				2		2	H
13		2			1			2	F
14		2			1			2	F
15	1					2		2	D

16				4		2		2	P
17		2				2	1		G
18		2			1		1		E
19			3		1		1		I
20		2			1			2	F
21		2				2		2	H
22		2			1			2	F
23		2				2		2	H
24		2			1			2	F
25	1					2		2	D
26		2			1			2	F
27		2				2		2	H
28		2			1			2	F
29	1					2		2	D
30		2			1			2	F
31				4		2		2	P
32				4	1			2	N
33		2			1		1		E
34	1					2		2	D
35		2			1			2	F
36	1					2	1		C
37		2			1			2	F
38				4	1		1		M
39		2			1			2	F
40		2			1			2	F
41		2			1			2	F
42		2			1			2	F
43				4	1			2	N
44		2			1			2	F
45	1				1		1		A
46				4	1			2	N
47		2			1			2	F
48				4		2		2	P
49				4		2		2	P
50		2			1			2	F
51		2			1			2	F
52	1					2		2	D
53	1					2		2	D
54		2			1			2	F
55				4	1			2	N
56	1					2		2	D
57	1				1		1		A
58		2				2	1		G
59		2			1		1		E
60	1				1			2	B
61		2			1			2	F
62		2			1			2	F
63				4		2	1		O
64		2			1			2	F
65				4	1			2	N

66				4	1		1		M
67		2				2		2	H
68		2			1		1		E
69				4	1		1		M
70				4	1		1		M
71				4	1		1		M
72				4	1		1		M
73				4	1			2	N
74		2				2	1		G
75			3			2		2	L
76		2			1			2	F
77				4	1			2	N
78		2			1		1		E
79				4	1		1		M
80		2			1			2	F
81		2			1			2	F
82				4	1			2	N
83		2			1			2	F
84		2			1			2	F
85		2				2		2	H
86		2				2	1		G
87	1				1			2	B
88	1					2		2	D
89				4	1			2	N
90		2			1			2	F
91		2				2		2	H
92	1					2	1		C
93		2			1			2	F
94	1					2		2	D
95	1					2		2	D
96		2			1			2	F
	19 st. totalt	53 st. totalt	2 st. totalt	22 st. totalt	63 st.	33 st. totalt	25 st. totalt	71 st. totalt	
	NATO ↓								
97	1					2		2	D
98	1					2		2	D
99	1				1			2	B
100				4	1			2	N
101		2			1			2	F
102	1					2		2	D
103		2			1			2	F
104	1					2		2	D
105		2			1			2	F
106				4	1		1		M
107	1				1			2	B
108				4	1			2	N
109		2			1		1		E
110		2			1			2	F
111		2			1			2	F

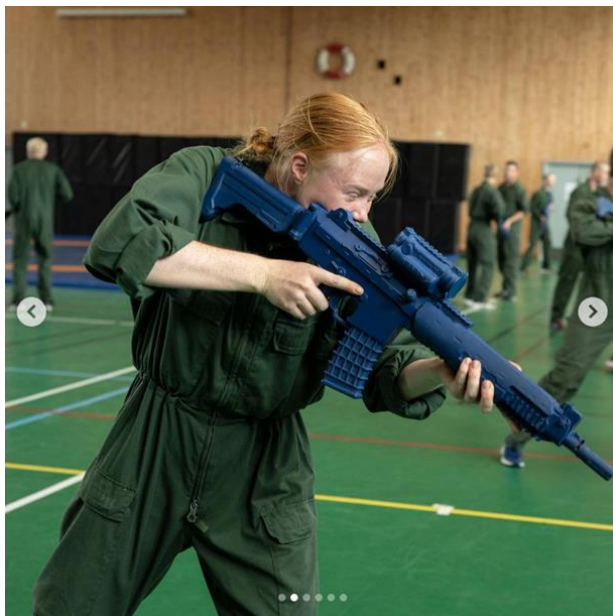
112	1				1		2	B
113	1				1		2	B
114		2			1		2	F
115		2			1	1		E
116	1					2	2	D
117	1					2	2	D
118		2			1		2	F
119		2			1		2	F
120		2			1		2	F
121		2			1	1		E
122		2			1	1		E
123	1					2	1	C
124	1				1		2	B
125	1					2	2	D
126	1					2	2	D
127	1					2	2	D
128	1					2	1	C
129	1				1		2	B
130	1				1	1		A
131		2			1	1		E
132	1					2	2	D
133	1					2	2	D
134				4	1		2	N
135		2			1		2	F
136		2			1		2	F
137		2				2	2	H
138	1				1		2	B
139	1					2	2	D
140	1					2	2	D
141	1				1	1		A
142	1					2	1	C
143		2				2	1	G
144		2			1	1		E
145		2			1	1		E
146	1					2	2	D
147		2			1		2	F
148	1					2	1	C
149		2			1		2	F
150		2				2	2	H
151				4	1	1		M
152		2			1		2	F
153		2			1		2	F
154		2			1		2	F
155		2				2	1	G
156				4		2	1	O
157		2			1		2	F
158		2				2	1	G
159		2				2	1	G
160				4		2	2	P
161	1					2	2	D

162		2			2		2	H
163		2			1		2	F
164		2			1	1		E
165			4		2		2	P
166			4	1		1		M
167			4	1		1		M
168	1				2		2	D
169		2			2		2	H
170		2			1		2	F
171		2			2		2	H
172			4	1			2	N
173		2			1	1		E
174	1				2		2	D
175		2			1		2	F
176		2			1	1		E
177		2			1		2	F
178		2			1		2	F
179	1				2		2	D
180	1				2		2	D
181		2			2		2	H
182		2			2		2	H
183			4	1			2	N
184		2			1		2	F
185	1				1		2	B
186		2			1		2	F
187	1				2	1		C
188			4	1			2	N
189		2			1		2	F
190		2			2		2	H
191		2			1		2	F
192		2			1		2	F
193	1				1		2	B
194		2			2		2	H
195	1				2		2	D
196	1				2		2	D
197	1				1		2	B
198		2			2		2	H
199	1				2	1		C
200		2			1		2	F
201			4	1			2	N
202			4	1			2	N
203		2			2		2	H
204		2			1		2	F
205		2			1		2	F
206		2			1		2	F
207		2			2		2	H
	39 st.	57 st.	0 st.	15 st.	65 st.	46 st.	27 st.	84 st.

Bilaga 6: Bilder för kvalitativ analys

Inklusive kvalitativ beskrivning, exklusive kodning av detonationer, konnotationer och budskap. Länkarna under bilderna hänvisar till inlägget där de publicerats på Försvarsmaktens respektive Natos Instagramkonton.

Bild 19 (Försvarsmakten)

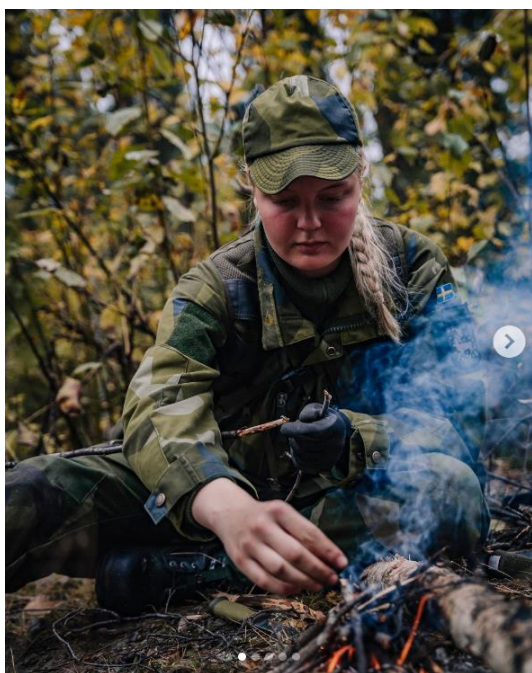

Publicerad: 5 oktober 2023

Kvinnlig rekryt/soldat är i bildens fokus. Hon porträtteras från knäna och uppåt. Likt förra bilden har hon på sig en grön motoroverall. Hennes hår är rött och hon har fräknar på handen och armen. Hon, tillsammans med ca 6 andra personer i bakgrunden, befinner sig i en gymnasal med grönt golv och trä-väggar. Hennes kroppsspråk är aggressivt, hon håller i ett blått övningsvapen (AK-5C) som hon siktar snett nedåt till bildens nedre högra hörn. Vad hon siktar på ligger utanför bilden. Hennes hantering av ”vapnet” är korrekt säkerhetsmässigt och pekfingeret vilar utanför avtryckaren – vilket visar att vapnet skulle kunna användas här som avskräckning.

https://www.instagram.com/p/CyA-PG4o0-4/?utm_source=ig_web_copy_link&igsh=MzRIODBiNWFIZA== (hämtad: 2024-04-12)

Bild 22 (Försvarsmakten)

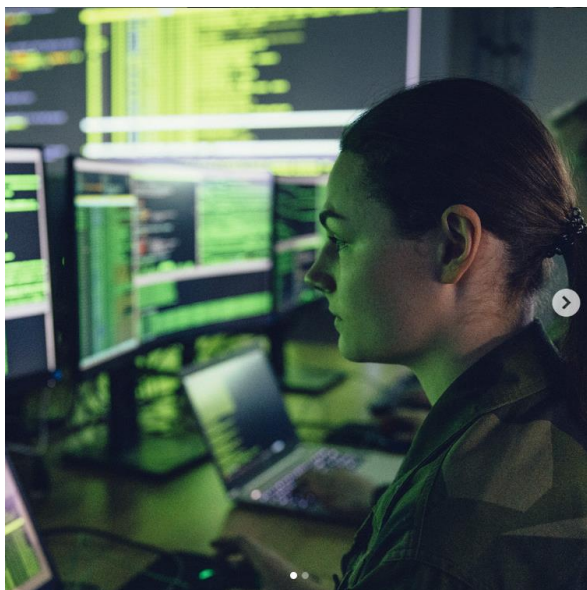
Publicerad 28 september 2023

En kvinnlig soldat/rekryt sitter på marken framför betraktaren som ser henne svagt underifrån. Hon ser fokuserat ner på elden framför sig som hon matar med mindre kvistar. Röken stiger från den och rör sig åt höger i bilden. Soldaten är iklädd fältmössa, samt M90 fältuniform, med grön camouflagefärg. Vid hennes axel finns en blond tillrufsad fläta som ger intryck av att hon har varit aktiv under en längre tid. Också vid hennes axel, syns ett förbandsmärke och svenska flaggan. På marken vid hennes fot ligger kvistar och en kniv med grönt skaft. I bakgrunden syns buskage med orangea höstlöv, och längre bort skimtar en grå himmel genom lövverket.

https://www.instagram.com/p/Cxu2amCNQV-/?utm_source=ig_web_copy_link&igsh=MzRIODBiNWFIZA== (hämtad: 2024-04-12)

Bild 35 (Försvarsmakten)

Publicerad: 3 augusti 2023

En kvinnlig soldat i uniform, modell M90-lätt (alltså uniform ämnad för stabstjänst och inte för att användas i fält eller strid), porträtteras i profil. Hon ser fokuserad ut. Framför henne finns många datorskärmar. På hennes högra sida (hennes pov) skimtar en annan persons händer vid ett tangentbord för en laptop. Alla skärmar i bilden har till stor del grön och gul text på bakgrund av en mörk skärm. Rummet är ganska mörkt och nedsläckt.

https://www.instagram.com/p/CvegQiIoeb6/?utm_source=ig_web_copy_link&igsh=MzRIODBiNWFIZA=
≡ (hämtad: 2024-04-12)

Bild 53 (Försvarsmakten)

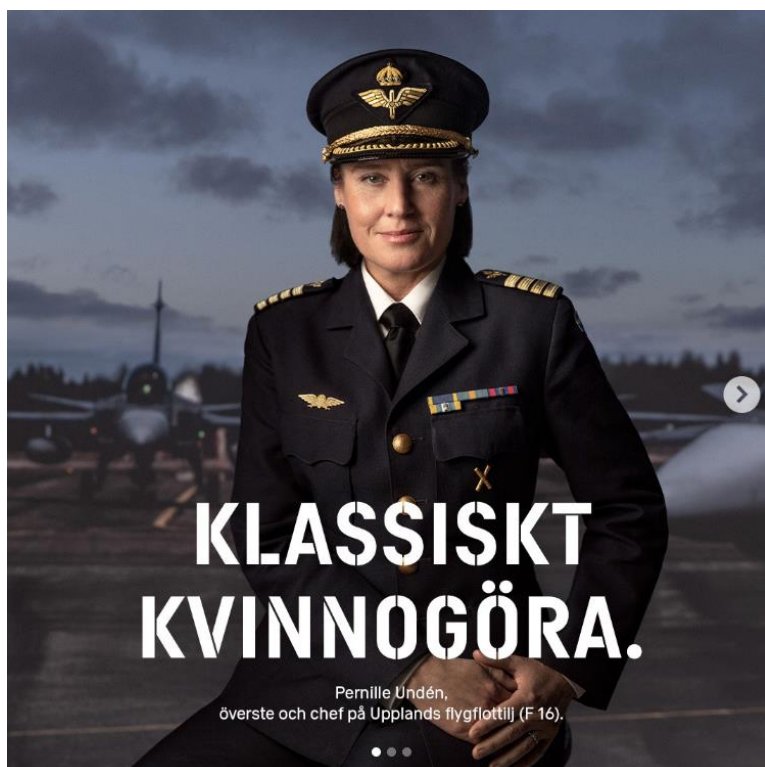

Publicerad: 5 maj 2023

Ett porträtt av en svart kvinnlig soldat i grön s.k. motoroverall, med en vit armbindel på vänster arm (hennes perspektiv) som pryds av ett rött kors – en signal om att hon är sjukvårdare. Hon har glasögon och ler mot kameran, utan att visa tänderna. Himlen bakom henne är blå med svagt täcke av moln. Bakgrunden är för övrigt suddig och svår att tyda. Hon ser in i kameran.

https://www.instagram.com/p/Cr3X_PoI1qh/?utm_source=ig_web_copy_link&igsh=MzRIODBiNWFIZA=
≡ (hämtad: 2024-04-12)

Bild 60 (Försvarsmakten)

Publicerad: 8 mars 2023

Ett porträtt av en överste i slätstruken mörkblå/svart uniform, prydd av utmärkelser och gradbeteckningar. Hon ser in i kameran med en uppfordrande och bestämd blick, samtidigt som ett litet leende också syns. Hennes händer ligger vilande på vänster lår (från hennes pov). Längst fram i bilden finns texten "KLASSISKT KVINNOGÖRA.". I bakgrunden syns stridsflygplan på en landningsbana. Lite konturer av skog finns även längst bort, bakom översten, och himlen är dov som om den färgas av skymning eller gryning.

<https://www.instagram.com/p/CphGE6->

[ojKV/?utm_source=ig_web_copy_link&igsh=MzRIODBiNWFIZA](https://www.instagram.com/p/CphGE6-?utm_source=ig_web_copy_link&igsh=MzRIODBiNWFIZA) (hämtad: 2024-04-12)

Bild 67 (Försvarsmakten)

Publicerad: 1 december 2022

Bilden porträtterar en blond kvinna på ett (strids?)fartyg iklädd mörkblå, marin militäruniform samt flytväst och svarta kängor. På huvudet har hon ett headset med mikrofon. Längst fram i bilden står meningen "VI SÖKER DIG SOM VILL FÅ ANDRA ATT VÄXA". Ordet växa är färgat i gult, som för att betona just det ordet extra mycket. Det är svårt att urskilja gradbeteckning för kvinnan i bild, men hon inger respekt med sitt kroppsspråk – hon står brett med benen, rakryggad och med vänsterhanden som greppar kanten på flytvästen. Hennes blick är riktad åt vänster, mot någonting utanför bilden. Kanske bortåt mot fjärran horisonten. Bakgrunden pryds av stora kedjor, nät, små runda fönster, sladdar, en förbudsskylt samt själva delarna av båten som är gråa.

https://www.instagram.com/p/Clnvc8boYfB/?utm_source=ig_web_copy_link&igsh=MzRIODBiNWFIZA

[≡](https://www.instagram.com/p/Clnvc8boYfB/?utm_source=ig_web_copy_link&igsh=MzRIODBiNWFIZA) (hämtad: 2024-04-12)

Bild 72 (Försvarmakten)

Publicerad: 24 oktober 2022

En kvinnlig FN-soldat står framför ett tiotal svarta barn i varierande åldrar. Soldaten och barnen är vända mot varandra. Beträktaren ser gruppen från ett avstånd av kanske 5–10 meter. Soldaten är blond, har en uniform med beige-brunt kamouflage, ett märke med Sveriges tre kronor på vänster arm, en blå fältmössa/keps (= FN-styrka) samt en pipa av ett vapen som skymtas vid hennes vänstersida. På ryggen bär hon en lättare ryggsäck och på överkroppen bär hon ett kroppsskydd. Barnen är klädda i t-shirt och shorts, respektive en i klänning. Plaggen ger intryck av att ha använts gediget och några av barnen går barfota. I bakgrunden syns konstruktioner av stora grenar och gräs – som verkar kunna ge tak och skydd (från solen kanske). Längst bak står ett stort träd mot en lite mulen eller disig himmel. Det står klart att bilden porträtterar en situation utomlands.

https://www.instagram.com/p/CkGBd4lrR2n/?utm_source=ig_web_copy_link&igsh=MzRIODBiNWFIZA
≡ (hämtad: 2024-04-12)

Bild 83 (Försvarmakten)

Publicerad: 23 juni 2022

En kvinnlig soldat, sittandes i ett fält av ängs-karaktär med bland annat troligtvis högväxande hundkex. Det är sommar. Hennes kropp är delvis bortvänd från betraktaren, men hon ser rakt in i kameran med en väldigt bestämd blick. Hennes ansikte är maskerat med grön kamouflagefärg, vilket görs som åtgärd i ”färdiga till strid”. På huvudet har hon en stridshjälm. Vanligt är att sätta fast granris el. dyl. för kamouflage – men här har löv och blommor använts istället, vilket ger intrycket av en midsommarkrans. I bakgrunden syns tätt grönt buskage, och himlen är täckt av mörka moln. Soldaten bär inget synligt vapen.

https://www.instagram.com/p/CfI8rOHL6pq/?utm_source=ig_web_copy_link&igsh=MzRIODBiNWFIZA
≡ (hämtad: 2024-04-12)

Bild 105 (Nato)

Publicerad: 23 februari 2024

En kvinnlig soldat avbildas i porträtt från nyckelbens-höjd och uppåt. Hon ser rakt in i kameran med en bestämd blick. Som betraktare får man känslan av att hon spänner ögonen i en. På huvudet bär hon en vit mössa, som är väldigt ren och utan några spår av smuts eller gedigen användning. Hon har blåa ögon och blont hår. Hennes kinder är rosiga. På kroppen verkar hon bära många lager av kläder, med en vit kamouflagejacka längst ut. Snöflingor yr i luften, några har fastnat i hennes hår, och bakgrunden är suddig och vit – vilket ger intryck av mycket snö och kyla.

https://www.instagram.com/p/C3sJGhvNUN0/?utm_source=ig_web_copy_link&igsh=MzRIODBiNWFIZ
A== (hämtad: 2024-04-15)

Bild 106 (Nato)

Publicerad: 22 februari 2024

Militärer står tillsammans och verkar samtala. I förgrunden står en kvinnlig soldat, tillsammans med tre andra män. De andras uppmärksamhet är riktad mot henne. En av männen verkar vara äldre än de andra soldaterna, och har inte heller någon stridsutrustning eller maskering – kanske är han ett högre befäl/officerare. I bakgrunden syns fyra andra soldater, även de är iklädda stridsutrustning och maskerade med färg i ansiktet. Marken är lerig och det ser ut att ha regnat mycket. Ett maskeringsnät är uppsatt, och solen verkar skina litegrann genom tunga moln.

https://www.instagram.com/p/C3pgNJoNiTy/?utm_source=ig_web_copy_link&igsh=MzRIODBiNWFIZA
== (hämtad: 2024-04-15)

Bild 111 (Nato)

Publicerad: 14 februari 2024

En kvinnlig pilot sitter i en förarkabin av någon typ av flygande farkost. Beträktaren ser henne snett bakifrån, och framför sig har hon en stor instrumentpanel med många olika knappar och två skärmar med radar el.likn. Hon har brunt hår uppsatt i en lös knut. Gradbeteckningen på hennes vänstra axel visar troligtvis att hon är en grekisk flygofficer. En annat märke under det har följande text: "NATO AWACS. FLYING SQUADRON 1. VIGILANCE." En snabb googling tar mig fram till AWACS, Natos airborne early warning and control force, som beskriver sig själva som "[...] *We are Many Nations, One Force—United to detect, direct and dominate the airspace and defend the Alliance.*" Utanför förarkabinen ser det ut att vara mulet, och regndroppar har samlats mot vindrutan. Farkosten står på marken. Piloten ser fokuserad ut på sin uppgift och sträcker sig fram för att röra vid instrumentbrädan.

https://www.instagram.com/p/C3VwLretiiY/?utm_source=ig_web_copy_link&igsh=MzRIODBiNWFIZA
(hämtad: 2024-04-15)

Bild 115 (Nato)

Publicerad: 31 januari 2024

Soldater går på ett led mot betraktaren, och först av dem går en kvinna. Alla ser ganska bleka ut – troligtvis en effekt av det kalla ljuset. Hon bär en stor ryggsäck, vapen och skidstavar som hon använder när hon går. Hennes kläder, vapen och ryggsäck är vintermaskerade i vitt och grått – och byxorna ser smutsiga ut, som om hon har suttit och krupit mycket på marken. På marken och träden ligger snö, och i bakgrunden tornar en bergssida upp sig. Den kvinnliga soldaten ser ner på marken framför sig. De andra som går bakom henne bär också tunga ryggsäckar, de flesta personerna är vintermaskerade och de ansikten som syns är manliga.

https://www.instagram.com/p/C2xZrxNttkX/?utm_source=ig_web_copy_link&igsh=MzRIODBiNWFIZA
(hämtad: 2024-04-15)

Bild 122 (Nato)

Publicerad: 16 januari 2024

En portugisisk kvinnlig soldat iklädd uniform och stridsutrustning, såsom hjälm och kroppsskydd, riktar ett vapen (automatkarbin?) snett till vänster från betraktaren sett. Hon bär även en svart balaklava som täcker undre delen av munnen. Hennes blick är mycket fokuserad och riktad in i kikarsiktet som sitter monterat ovanpå vapnet. I bakgrunden syns stora pipor av någonting, kanske stridsvagnar.

https://www.instagram.com/p/C2J9a6DNOsY/?utm_source=ig_web_copy_link&igsh=MzRIODBiNWFIZ
A== (hämtad: 2024-04-15)

Bild 127 (Nato)

Publicerad: 1 januari 2024

Bilden visar ett porträtt av en kvinnlig soldat, iklädd grön militäruniform. På armen syns två märken, det första är Tjeckiens flagga och det andra visar konturer av någon typ av kattdjur, tillsammans med texten ”2.eFP BG LTU” (Nato enhanced Forward Presence Battlegroup Lithuania). Underst på detta märke syns även Nato-kompassen vagt. Soldaten bär även, vad jag antar är, gradbeteckning på sin uniform och sin röda basker – men jag lyckas dessvärre inte lista ut vad de betyder. Hennes pose är självsäker, rakryggad och bredaxlad. Hon lutar ena armen mot en stor lastbil av något slag, och den andra handen vilar på hennes midja. Hon ser in i kameran och ler brett och varmt. På ena handleden har hon en smart-watch. I bakgrunden syns en grusplan, några tallar och en stor grön (lager?)lokal. Som betraktare fick jag första gången en känsla av irritation, och att bilden på något sätt var lite löjlig. Jag undrar om

denna första emotionella reaktion var kopplad till mina egna subjektiva upplevelser av det militära – och begränsningarna i det som ses som ”alltför” feminint.

https://www.instagram.com/p/C1jbPrsNQvu/?utm_source=ig_web_copy_link&igsh=MzRIODBiNWFIZA
== (hämtad: 2024-04-15)

Bild 181 (Nato)

Publicerad: 10 mars 2023

Kvinnlig, svart soldat, befinner sig i skogen. På huvudet bär hon en stridshjälm och ansiktet är delvis maskerat med grön färg, som om den suttit på en längre tid och sedan skavts av. Endast hennes ansikte är synligt för betraktaren, och det ramar in både uppe och nere i bilden av tallgrenar med barr. Soldaten ser fokuserad ut och har blicken riktad på någonting utanför bilden. Tätt skog syns i bakgrunden, och ljuset är dunkelt men inte mörkt.

https://www.instagram.com/p/CpnJyhKtnrH/?utm_source=ig_web_copy_link&igsh=MzRIODBiNWFIZA
== (hämtad: 2024-04-15)

Bild 202 (Nato)

Publicerad: 4 juli 2022

Tre soldater står uppställda på led med ryggar mot betraktaren. Längst bak, närmast betraktaren står en kvinnlig soldat. Hon har håret uppsatt i en stram knut i nacken. Alla tre gör honnör med högerhanden. Hennes uniform är färgad i brunt, grönt och beige kamouflagemönster. På armen har hon ett märke av USAs flagga. Baktill på hennes hatt/mössa står det "JARVIS". Vem eller vad som soldaterna gör honnör mot går inte riktigt att se. I bakgrunden verkar det dock finnas många olika flaggor, vilket för tankarna till Nato. Himlen är grå och mulen. Trädgrenar som syns suddigt bär inga löv.

https://www.instagram.com/p/Cfl-GxtadE/?utm_source=ig_web_copy_link&igsh=MzRIODBiNWFIZA== (hämtad: 2024-04-15)